SZAKPOLITIKAI JAVASLAT – 2026 No.4

HOGYAN ERŐSÍTSÜK MEG CIVIL KÖZÖSSÉGEINKET?

Az Egyensúly Intézet javaslatcsomagja a civil szektor finanszírozásának hatékonyabbá tételéről

Egyensúly Intézet

Hogyan erősítsük meg civil közösségeinket?
Az Egyensúly Intézet javaslatcsomagja a civil szektor finanszírozásának hatékonyabbá tételéről
2026-04

Az Egyensúly Intézet a javaslatcsomag előkészítése során nyújtott értékes szakmai segítségéért köszönetét fejezi ki Dés Júliának, Erős Barbarának, Gerencsér Balázsnak, Hartay Eszternek Karig Lucának, Koppány Juditnak, Lantos Szilárdnak, Merényi Miklósnak, Móra Veronikának, dr. Nagy Ádámnak, Palik Zoltánnak, Pardavi Mártának, Pistyur Veronikának, Polgár Andrásnak, Pósfai Istvánnak, Sebestény Istvánnak és Vincze Csilla Annának.

Az alapozó kutatást Vindics Anna vezette.

Felelős kiadó: Boros Tamás,
az Egyensúly Intézet igazgatója
2026. október

© Egyensúly Intézet

Magyarország jövő időben

Egyensúly Intézet

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló 3

1. Mi a probléma? 7

2. A magyarországi civil szféra helyzete és fő problémái 9

3. Szakpolitikai javaslatok a hatékonyabb, átláthatóbb, adatalapú civil finanszírozás érdekében 18

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

01

A civil szervezetek egyszerre vesznek részt közszolgáltatások nyújtásában, közösségépítésben, érdekképviseletben és a demokratikus kontrollban. A civil szektor finanszírozásának hatékonyságnövelő fókuszú átalakítása ezért végső soron a Magyarország társadalmi és állami kapacitásába történő befektetés. A finanszírozási rendszer megújításának azt kell céloznia, hogy a civil szektor képes legyen több társadalmi értéket teremteni, javítva a szektorra költött közcélú források felhasználásának hatékonyságát.

02

A magyar civil szektor rendkívül heterogén, a rendelkezésére álló pénzügyi erőforrások pedig erősen koncentráltak és egyenlőtlenül oszlanak meg. A több mint 54 ezer civil szervezet között nagyon eltérő gazdasági helyzetű szereplők működnek, a források jelentős része egy szűk körnél összpontosul. A klasszikus civil szervezetek állami támogatásainak 73,1 százalékát a szervezetek 1,5 százaléka kapta. Az átlagok ezért elfedik a finanszírozási helyzet szervezeti méret, tevékenység és földrajzi helyzet szerinti különbségeit.

03

A civil finanszírozás első számú problémája a koncepcióhiány. Nincs világosan meghatározva, hogy az állam milyen társadalmi funkciókat kíván civil szervezeteken keresztül támogatni, mely területeken vállal maga szolgáltatási és finanszírozási felelősséget, hol számít civil vagy más magánszereplőkre, és hol nincs semmilyen szerepe. Vagyis hiányzik a civil szektor egészére vonatkozó stratégia, a következetes finanszírozási logika. Eközben a szektorra vonatkozó jogi és finanszírozási kategóriák, valamint a kormányzati felelősségek is töredezettek.

04

A második fő probléma az, hogy az állami finanszírozás túlközpontosított, politikailag befolyásolható és nem elég transzparens. 2024-ben az állami támogatások zöme nem nyílt pályázati úton jutott el a szervezetekhez. A magyar civil szféra nem általánosságban alulfinanszírozott: a problémák az elosztásban, a hozzáférésben és a források felhasználásának hatékonyságában jelennek meg. A döntési szempontok, indokolások és eredmények nyilvánossága finanszíro-

zási csatornánként eltérő, a politikai és kapcsolati szempontok sokszor torzítják a forráshoz jutást.

05

A harmadik fő probléma az, hogy a források kiszámíthatatlanok, és sok esetben rosszul igazodnak a civil szervezetek eltérő működési szükségleteihez. Előfordul, hogy tartós társadalmi funkciókat rövid projektciklusokból kell fenntartani, miközben a támogatások nem fedezik a szervezetek működéséhez szükséges költségeket. A projektfinanszírozás olyan feladatok esetében is domináns, amelyekhez jobban illeszkedne a többéves működési, normatív vagy szerződéses finanszírozás.

06

A negyedik fő probléma az, hogy a forrásokhoz való hozzáférést jelentős adminisztratív és kapacitásbeli belépési küszöbök nehezítik. A kisebb, vidéki, újonnan létrejött vagy kevésbé rutinos szervezeteknek kevesebb erőforrásuk van pályázatírásra, adminisztrációra, uniós partnerségépítésre és a saját működésük fejlesztésére. A túlzott adminisztratív teher ráadásul nem feltétlenül eredményez jobb elszámoltathatóságot.

07

Az ötödik fő probléma az, hogy a magán-, vállalati és lakossági finanszírozás még mindig kezdetleges, ami szűkíti a civil szervezetek finanszírozási bázisát, illetve annak sokszínűségét. A probléma nem a rendelkezésre álló magánvagyon vagy az adományok hiánya: kevés a hosszú távú, intézményesült filantróp szereplő, a többéves stratégiai támogatás és a tőkésített adományosztó alapítvány. A vállalati adóösztönzők jelentős része sokáig néhány kiemelt célra (főként a látvány-csapatsportokra) koncentrálódott. A nemzetközi tapasztalatok alapján az adományozók jól reagálnak a pénzügyi ösztönzőkre, ugyanakkor ezek mértéke, formája és egyszerűsége is érdemben befolyásolja ezt a hatást.

08

Az Egyensúly Intézet szakpolitikai javaslatai szerint az államnak rendeznie kell a civil szektor stratégiai, jogi és intézményi alapjait. Megalapozó lépésként állítsuk helyre az állam és a civil szektor közötti bizalmat! Alkossunk átfogó civil stratégiát, amely meghatározza az állami felelősség határait, a civil szektor különböző társadalmi funkcióit és az ezekhez kapcsolódó finanszírozási logikákat! Tisztázzuk jogilag a civil,

nonprofit és közhasznú kategóriákat, a közhasznúsághoz pedig rendeljünk érdemi előnyöket és valódi követelményeket! Jelöljünk ki világos kormányzati felelőst, és alakítsunk ki intézményesített állam–civil párbeszédet!

09

Az állami finanszírozás szerkezetét és eszközeit a társadalmi funkciókhoz igazítsuk! Nem egyszerűen a közfinanszírozás puszta mennyiségi növelése a cél: a rendelkezésre álló források tudatosabb, társadalmi funkciókhoz és eredményekhez igazodó felhasználására van szükség. Differenciáljuk a finanszírozási eszközöket! A közszolgáltatásokat az általános civil támogatásoktól elkülönítve, valós költségük alapján finanszírozzuk, míg a tartós civil funkciókhoz többéves működési támogatás, az innovációhoz és időben körülhatárolt feladatokhoz pedig projektfinanszírozás tartozzon! A finanszírozásnak fedeznie kell az indokolt működési és közvetett költségeket is, amelyek a hosszú távon eredményes működés feltételei.

10

Az állami civil támogatások elosztását és kezelését építsük szakmai, átlátható és arányos elvekre! Csökkentsük a közvetlen politikai mérlegelés terét: a forráselosztást előre rögzített szakmai kritériumokra, megfelelő összeférhetetlenségi szabályokra és ellenőrizhető döntéshozatalra építsük! Valamennyi állami, önkormányzati és állami vállalati támogatást tegyük nyilvánossá egységes, kereshető formában, a döntésekre és a felhasználásra vonatkozó érdemi információkkal együtt! Az adminisztratív és ellenőrzési követelményeket igazítsuk a támogatás nagyságához, összetettségéhez és kockázatához. Az adminisztráció digitalizálását építsük az „egy adatot csak egyszer” elvre, a pályázástól a szerződéskezelésen és elszámoláson át a beszámolásig egységesítve a folyamatokat!

5

11

Egyszerre kell gördülékenyebbé tenni a forrásokhoz való hozzáférést és erősíteni a civil szektor hosszú távú kapacitásait. A kisebb, vidéki, és kevésbé professzionalizált szervezetek forráshoz jutását tájékoztatással, pályázati segítségnyújtással és közvetítői támogatással segítsük! Biztosítsunk stabil, többéves finanszírozást a teljes szektort kiszolgáló, független ernyőszervezeteknek, közvetítői infrastruktúrának, képzésnek és szervezetfejlesztésnek! A civil szakemberek megtartását támogassuk célzott foglalkoztatási, képzési és életpálya-ösztönzőkkel!

12

Segítsük és diverzifikáljuk a magánforrások bevonását! Egyszerűen igénybe vehető adóösztönzőkkel erősítsük a lakossági és vállalati adományozást! Gondoljuk újra a vállalati adományozás adókedvezményeit a tao-rendszer tanulságaira építve, hogy azok szélesebb körben támogassanak közérdekű célokat! Ösztönözzük a hosszú távú filantrópiát: a tőkésített, adományosztó alapítványok létrejöttét, valamint a többéves, rugalmas működési és szervezetfejlesztési támogatások terjedését!

13

Hozzunk létre elkülönített, állandó alapot, amely a bevezetendő vagyonadóból származó éves bevételek meghatározott hányadának közvetlen átirányításával biztosít kiszámítható, az ingadozó költségvetési ciklusoktól független támogatást a civil szervezetek számára! Általános, könnyen igénybe vehető szja-kedvezményt a magánadományozóknak! A lakossági adományozást egyszerűbb és korszerűbb megoldásokkal, valamint tudatos kultúraépítéssel kell szélesíteni. A támogatások és adományok mellett a civil szervezetek számára bővíteni kell a hitel-, garancia- és más visszatérítendő finanszírozási lehetőségeket.

6

1. MI A PROBLÉMA?

A civil szektor finanszírozásának hatékonysága egyszerre **állami hatékonyságbeli, társadalompolitikai és demokratikus kérdés**. Egy jól működő civil ökoszisztéma kulcsfontosságú társadalmi kapacitásokat mozgósít. **Olyan képességeket, amelyeket az állam sokszor csak drágábban vagy alacsonyabb hatékonysággal tud elérni**: helyi közösségeket szervez, bizalmat épít, időben jelzi a társadalmi problémákat, rugalmas szolgáltatásokat nyújt, új megoldásokkal kísérletezik, önkéntes adományokat, magánforrásokat von be. És ami talán a legfontosabb: **kiegészítheti, sőt akár helyettesítheti az állami vagy önkormányzati ellátórendszert.** Egy jól működő idősklub csökkentheti az elszigeteltséget és ezzel akár az egészségügyi ellátórendszer terheit, egy helyi közösségi tér erősítheti a társadalmi kapcsolatokat, egy fiatalokat bevonó egyesület készségeket és későbbi munkaerőpiaci esélyeket teremthet.

De a civil szervezetek nem pusztán szolgáltatásokat nyújtanak, hanem **társadalmi tőkét, bizalmat és cselekvőképes közösségeket is építenek. Egy alacsony bizalmi szintű, polarizált társadalomban különösen nagy a jelentőségük** azoknak a közösségeknek és kezdeményezéseknek, amelyek társadalmi csoportokon, településeken vagy politikai oldalakon átívelő **kapcsolatokat építenek.** Ez azért is közérdek, mert a **szociálpolitikai kapacitások és közkiadások visszaszorulása** miatt az állam nem képes teljes egészében saját intézményrendszerből pótolni a hiányzó szolgáltatásokat.

Mindemellett a civileknek kiemelt szerepük lehet a **demokratikus berendezkedés újjáépítésében és megszilárdításában** is. Ezek az aktív közösségek részvételi csatornákat teremtenek, érdekképviseletet folytatnak, visszajelzést adnak az állami működésről, és ellenőrzik a közhatalmat. E funkciók ellátása a **jobb döntések, hatékonyabb szakpolitikák és kiszámíthatóbb kormányzás** egyik alapvető feltétele.

Magyarországon ehhez képest az adatok alapján a civil szféra mindhárom fontos funkciója, vagyis **(1) a szolgáltatásnyújtás és a szociális biztonsági háló kiegészítése; (2) a közösségépítés, a társadalmi bizalom és a kohézió erősítése; valamint (3) a demokratikus részvétel, kontroll és reziliencia biztosítása terén is nagy fejlesztési szükséglet mutatkozik**. A civil társadalom **általános működési feltételeit** vizsgáló Freedom House *Nations in Transit* Civil Society mutatóján Magyarország 4,0 pontot kapott a 7-ből, szemben például Csehország 6,25-ös, Szlovákia 6,0-s, Szlovénia 5,75-ös és Horvátország 5,25-ös eredményével. Ezt erősíti meg a V-Dem Core Civil Society Indexe, amely a **civil társadalom robusztusságát** méri: a szervezeteknek az állammal szembeni autonómiáját, szabad működését, az állami represszió mértékét és a társadalmi részvétel környezetét. A magyar civil társadalom pozíciója az elmúlt másfél évtizedben jelentősen romlott, és 2023-ban ezen a mutatón **az EU legalacsonyabb értékét érte el.** A civil szervezetek működési szabadságára Magyarország mindössze 2 pontot kapott, míg Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Horvátország, Románia és Ausztria egyaránt a maximális 4-et. A legfrissebb **részvételi adatok** is jelentős lemaradást mutatnak. A V-Dem Civil Society Participation Indexén Magyarország 2025-ben 0,43 pontot ért el az európai 0,77-es átlaggal, illetve a régiós összehasonlító országok 0,66–0,91 közötti értékeivel szemben.

A civil szektor **intézményi és pénzügyi fenntarthatóságának** gyengeségét a CSO Sustainability Index is megerősíti: eszerint Magyarország 4,0-es értéke (itt az alacsonyabb pontszám számít jobb értéknek) szintén lényegesen kedvezőtlenebb a régiós országokénál. Mindezek mellett a társadalmi gazdaság szervezeteit pénzbeli adománnyal támogatók aránya mindössze 10 százalék Magyarországon, ami 8,3 százalékponttal marad el az uniós átlagtól. Vagyis nem pusztán arról van szó, hogy a hazai civil szektor elegendő pénzből gazdálkodhat-e. A regionális összevetésben is **gyenge civil és társadalmi infrastruktúra** általános megerősítésére van szükség.

Egy fejlett állam esetében kulcskérdés, hogy a **civil szervezetekre fordított közpénzek hatékony és átlátható módon hasznosuljanak, és ezek a források hozzájáruljanak a szektor közhasznú funkcióinak eredményesebb ellátásához**. Ehhez világos célokra, átgondolt prioritásokra és

olyan finanszírozási rendszerre van szükség, amelyből az is látható, hogy a támogatások milyen költségek mellett milyen eredményeket és milyen hosszú távú társadalmi hasznokat érnek el. Ez **az állam számára is jó befektetés,** hiszen a közpénz mellé helyi tudást, önkéntes munkát, magánforrásokat és már működő közösségi kapacitásokat képes mozgósítani.

Az **újonnan elérhetővé váló uniós források** lehetőséget teremtenek a civil szektor megerősítésére. Egyúttal azonban még fontosabbá teszik, hogy ezek a pénzek átfogó stratégia szerint, átláthatóan és a lehető legnagyobb társadalmi hasznot szem előtt tartva legyenek felhasználva. **A civil finanszírozás átalakítása** ezért a társadalmi kezdeményezések támogatása mellett a **hatékonyabb, rugalmasabb és hosszú távon stabilabb kormányzás megalapozásának eszköze is**.

2. A MAGYARORSZÁGI CIVIL SZFÉRA HELYZETE ÉS FŐ PROBLÉMÁI

Állam és civil szektor helyes viszonya, illetve az utóbbiak társadalmi hasznossága tekintetében fontos mindenekelőtt áttekinteni, **mit is várunk voltaképpen a civil szervezetektől, és mit is tartunk közfinanszírozásra érdemesnek a tevékenységükből.**

2.1. MIÉRT VAN SZÜKSÉG CIVIL SZERVEZETEKRE?

A civil szervezetek első fő funkciója a szolgáltatásnyújtás és a szociális biztonsági háló erősítése. A civil szervezetek különösen ott tudnak hozzáadott értéket teremteni, ahol speciális szükségleteket kell felismerni, nehezen elérhető csoportokat kell bevonni, vagy helyi problémákra van szükség rugalmas válaszokra. Az állam információs hátrányban van bizonyos helyi szükségletekkel kapcsolatban. Egy kellően beágyazott civil szervezet ezzel szemben olyan **helyi tudással és bizalmi kapcsolatokkal** rendelkezhet, amelyekkel korábban érzékeli a problémát és olyan embereket is elér, akik a hagyományos ellátórendszerből kiesnek. Egy erősen centralizált rendszernek nincs lehetősége valamennyi helyi információ összegyűjtésére és megfelelő feldolgozására, ezért **a társadalmi szereplők autonóm tudása nem az állami kapacitás versenytársa, hanem annak fontos kiegészítője.**

Magyarországon e szerepet felértékeli **a szociálpolitikára fordított költségvetési források szűkülése.** Az OECD tág, tehát a pénzbeli ellátásokat, természetbeni szolgáltatásokat és egyes adókedvezményeket egyaránt tartalmazó kiadási mutatója szerint Magyarország szociális ráfordítása 2010 és 2024 között a GDP 22,9 százalékáról 18,0 százalékára csökkent. 2024-ben ugyanez az arány Szlovéniában 23,0 százalék, Lengyelországban 23,1 százalék, Csehországban 22,1 százalék, Ausztriában pedig 31,6 százalék volt, az OECD átlaga pedig 21,2 százalék.

A civil szektor hozzáadott értéke ugyanakkor nem egyszerűen az állami kapacitáshiány pótlása. Egy jól működő civil ökoszisztéma olyan társadalmi kapacitásokat is mozgósít, amelyeket az állam önmagában sok esetben csak drágábban, merevebben vagy kevésbé célzottan tudna elérni. A **civil szektor emellett korán jelzi a társadalmi problémákat, és rugalmasabban működik mint az állam, így jelen tud lenni az ellátórendszer réseiben, és krízishelyzetekre is gyorsabban tud reagálni, ami egyúttal lehetőséget nyújt társadalmi innovációra is.** A civil szektor kisebb léptékben új megoldásokat próbálhat ki, a bevált modelleket pedig később az állam intézményesíthet.

A második funkció a közösségépítés, a társadalmi polarizáció káros formáinak mérséklése és a bizalom erősítése. A **társadalmi tőke,** vagyis az emberek közötti kapcsolatok sűrű hálózata és az együttműködés képessége **forintosítható közösségi erőforrás.** A magyar társadalom egyik hagyományos gyengesége és versenyképességi hátránya ebből a nézőpontból nem pusztán az alacsony bizalmi szint, hanem az is, hogy gyenge a család és a nagy intézmények közötti középszint: a közepes méretű önkéntes társulások, autonóm és cselekvő civil közösségek hálózata. **Az OECD mérése alapján Magyarországon az emberekbe vetett bizalom átlagos értéke egy 0–10-es skálán 5,3, ami alapján az OECD sereghajtói közé tartozunk.** Még látványosabb a régiós különbség, ha az intézményes önkéntességet vizsgáljuk. **A társadalmi gazdaság szervezeteiben végzett önkéntességben Magyarország az európai mezőny legalsó részéhez tartozik:** a magyar érték 6 százalék, amivel csak Romániát előzi meg.

Egy helyi sport- vagy kulturális egyesület, szülői közösség, közösségi alapítvány vagy önkéntes csoport ilyen környezetben nem kizárólag azt az ügyet szolgálja, amelyre létrejött, hanem egyben **közösségi tapasztalatot és együttműködési mintázatokat ad a résztvevőknek**. Emberek megtanulnak közösen dönteni, felelősséget vállalni, erőforrásokat meg-

osztani, konfliktusokat kezelni és olyanokkal dolgozni, akikkel egyébként nem feltétlenül találkoznának. Ennek haszna részben a szervezeten kívül jelentkezik: növeli a társadalmi tőkét és a közösségek **kollektív cselekvőképességét, amely válsághelyzetben is erőforrást jelent**. Közpolitikai szempontból különösen értékesek azok a kezdeményezések, amelyek **áthidaló kapcsolatokat** teremtenek eltérő társadalmi csoportok, generációk, települések vagy világnézetek között. Az **állami finanszírozási rendszernek ezért nem kizárólag az azonnal mérhető szolgáltatási outputot kell közhaszonnak tekintenie: a tartós együttműködési kapacitás létrehozása önmagában is legitim közpolitikai cél.**

A harmadik funkció a demokrácia működésének és ellenálló képességének erősítése. Egy működő demokrácia nem merül ki a választásokban és az állami intézményekben. Szükség van olyan autonóm társadalmi szereplőkre is, amelyek érdekeket jelenítenek meg és képviselnek, szakmai és helyi tudást juttatnak el a döntéshozókhoz, jelzik a közszolgáltatások hibáit, ellenőrzik a közpénzek felhasználását, és lehetőséget teremtenek arra, hogy az állampolgárok két választás között is részt vegyenek a közügyekben. A demokratikus intézményrendszer megerősítése Magyarországon sem oldható meg kizárólag jogszabályok módosításával vagy állami intézmények átszervezésével. Egy működő demokráciához nemcsak megfelelő intézményekre, hanem **tájékozott, tudatos és aktív állampolgárokra**, illetve az ő részvételüket lehetővé tevő szervezetekre és közösségekre is szükség van.

Ez ráadásul nem csupán demokratikus, hanem egyúttal hatékonysági kérdés is. A megfelelően kialakított és érdemi állampolgári és civil részvétel költséghatékonyabb megoldásokhoz vezet: szélesebb információs és tudásbázist ad a döntésekhez, felszínre hozza a kevésbé látható szükségleteket és végrehajtási problémákat, javítja a közszolgáltatások minőségét, mindeközben növeli a döntések legitimitását, ami pedig a végrehajtásukat is megkönnyítheti. Az erős és autonóm civil társadalom tehát **nem az erős állam ellentéte, hanem a jobb állam alapvető infrastruktúrája**.

Ebből kirajzolódik az állami finanszírozási felelősség indoka és határa is. Az önszerveződés és az egyesülés szabadsága önmagában demokratikus alapérték, de **ebből nem következik, hogy minden civil szervezetnek alanyi joga lenne közpénzhez. Közfinanszírozás ott indokolható, ahol a társadalmi haszon meghaladja azt a hasznot, amelyet a közvetlen kedvezményezettek vagy támogatók érzékelnek és hajlandók finanszírozni.**

Az állami finanszírozás azonban helyes alapelvek mellett is működhet alacsony hatékonysággal. A közfinanszírozás olykor politikai részrehajláshoz, forráskoncentrációhoz vagy járadékvadászathoz vezethet – vagyis ahhoz, hogy szervezetek a nagyobb társadalmi érték előállítása helyett a döntéshozókhoz való hozzáféréssel versenyezzenek a támogatásokért. Ebben a kérdésben ezért **félrevezető kizárólag arról vitázni, hogy az államnak „többet" vagy „kevesebbet" kell-e költenie**. Vagyis nem pusztán az a kérdés, mennyi közpénz jut a szektornak, hanem hogy ez a pénz **milyen szabályok szerint, milyen célokra, mennyire átláthatóan és milyen eredményességi követelmények mellett kerül oda.**

Az állam feladata nem a civil szektor eltartása, hanem **olyan finanszírozási ökoszisztéma létrehozása, amely korrigálja a közjó alulfinanszírozását, megfelelően megfizeti a közfeladatok ellátását, lehetővé teszi a társadalmi innovációt és az önszerveződést, védi a civil autonómiát, közben pedig átláthatóan és arányosan számoltatja el a közösségi források felhasználását.**

2.2. A CIVIL SZEKTOR MÉRETE ÉS SZERKEZETE

Fontos különbséget tenni a teljes nonprofit szektor és a szűkebben értelmezett klasszikus civil szervezetek között. A KSH meghatározása szerint a nonprofit szektorba nonprofit gazdasági társaságok, köztestületek, érdekképviseleti szervek, köz- és vagyonkezelő alapítványok és más szervezeti formák is beletartoznak. 2024-ben összesen 62 103 nonprofit szervezet működött Magyarországon. **A klasszikus civil szervezetek, vagyis az egyesületek, szövetségek és magánalapítványok száma** (az alábbiakban elsősorban ezekről lesz szó) **54 483 volt – ez a teljes nonprofit szektor 87,7 százalékát tette ki.** Ezen belül 18 591 alapítvány (34 százalék) és 35 892 egyesület (66 százalék) működött. **A**

szektor nemzetgazdasági súlya (ez a szektor bevételi és foglalkoztatási jelenlétét egyszerre kifejező mutató) **2024-ben 4,7 százalék volt. A teljes nonprofit szektorban 2024 során 177 019 embert foglalkoztattak, amiből 67 647-en dolgoztak klasszikus civil szervezeteknél.**

A klasszikus civil szervezetek ma lényegesen több pénzből gazdálkodnak, mint másfél évtizeddel ezelőtt, de a teljes nonprofit szektor bevételeiből való részesedésük csökkent. A teljes nonprofit szektor 2024-es, 4 469 milliárd forintnyi bevételéből a klasszikus civil szervezetek 1 402 milliárd forinttal, vagyis 31,4 százalékkal részesedtek. A klasszikus civil szervezetek bevétele 2010 és 2024 között reálértéken 79,7 százalékkal emelkedett; az egyesületeké közel megduplázódott, az alapítványoké 56,2 százalékkal nőtt.

A különböző tevékenységi területek fejlődési pályája jelentősen eltért egymástól. 2024-ben a klasszikus civil szervezetek körében a legnagyobb szervezetszámú területek a sport (18,7 százalék), a szabadidő és hobbi (18,2 százalék), valamint a kultúra (16,9 százalék) voltak. Ugyanebben az évben a klasszikus civileknek jutó állami támogatások 37,1 százaléka sport-, 21 százaléka szociális, 17 százaléka oktatási és 9,3 százaléka kulturális szervezetekhez került.

Területileg Budapest és Pest vármegye koncentrálja a legtöbb civil szervezetet, de a civil jelenlét nem egyszerűen főváros-vidék törésvonal mentén alakul. 2024-ben a klasszikus civil szervezetek 19,4 százalékának Budapesten, 11,1 százalékának Pest megyében volt a székhelye. 2010 óta ugyanakkor több megyében nőtt, Budapesten és több más térségben pedig csökkent a szervezetek száma. **A szervezetsűrűség több, kedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági mutatóval rendelkező térségben is magas;** ezekben a civil önszerveződés részben olyan szükségletekre is reagálhat, amelyeket a piac vagy a közszolgáltatások kevésbé fednek le.

Ha nemzetközi kontextusban szeretnénk értékelni a civil szervezetek állami finanszírozását, alapvető adathiányba ütközünk: nem létezik olyan egységes európai adatbázis, amely lehetővé tenné az állami civil finanszírozás európai szintű összehasonlítását. **Emiatt nem állapítható meg megbízhatóan, hogy Magyarország aggregáltan az európai átlagnál több vagy kevesebb állami forrást fordít-e a civil szektorra,** de a magánfilantrópia összehasonlítását is számottevő adatkülönbségek korlátozzák. A nemzetközi adatok ezért elsősorban **a társadalmi részvétel, valamint a finanszírozási és adózási környezet strukturális különbségeinek** azonosítására alkalmasak, nem egyetlen civilfinanszírozási rangsor felállítására.

A formális önkéntességben való részvétel nemzetközi összevetésben is alacsony nálunk. A civil szervezetekben önkéntesként részt vevők aránya 2025-ben 6 százalék volt hazánkban; a 27 EU-s tagállam közül egyedül Románia értéke alacsonyabb ennél.

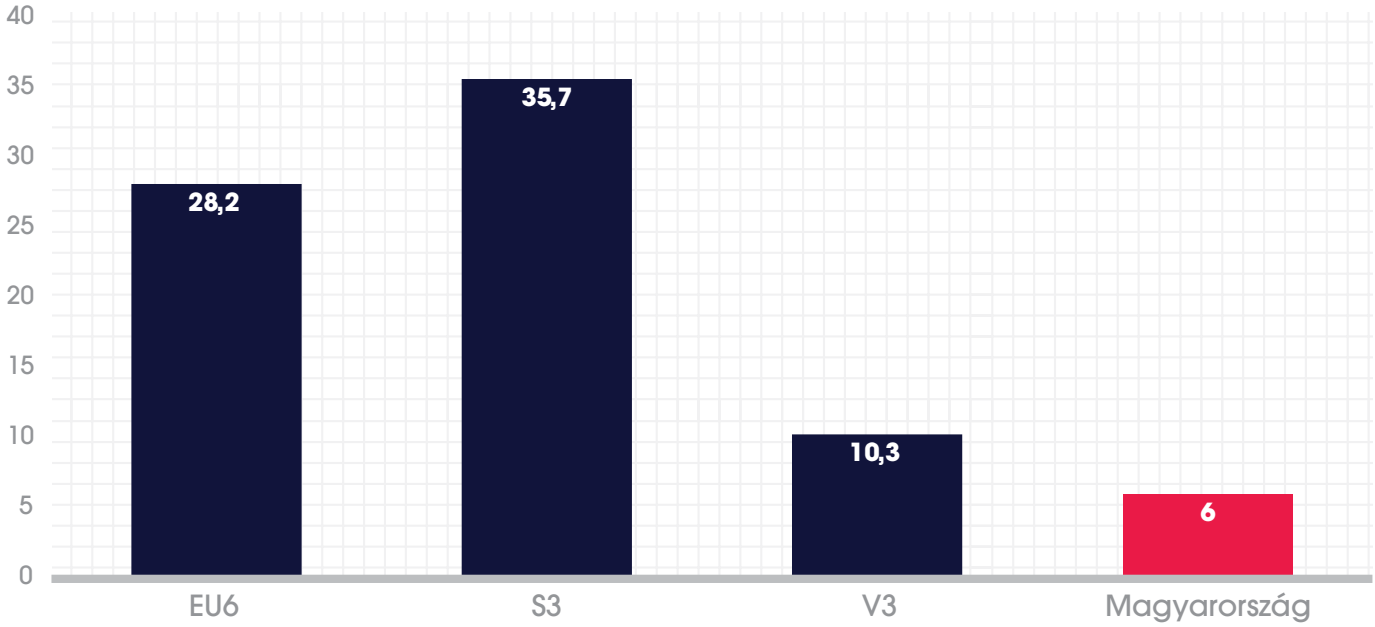

1. ábra: A civil szektor szervezeteiben önkéntesként részt vevők aránya (százalék, 2025). Forrás: Eurobarometer

Magyarországon a rendelkezésre álló kutatások alapján a rendszeres, szervezett filantrópia is igen szűk rétegre jellemző. Ugyanakkor válsághelyzetekben jelentős összegű alkalmi adományozás jelenhet meg, és a crowdfunding-platformokon a visszatérő adományozás fejlődése is megfigyelhető. Mindenesetre hazánkban megfigyelhető egy komoly strukturális korlát: míg az európai országok jelentős részében az állam adóalap-kedvezménnyel vagy adójóváírással ösztönzi a magánszemélyek közhasznú célú adományait, **Magyarországon nem létezik általános személyijövedelemadó-kedvezmény a magánszemély saját jövedelméből civil szervezetnek adott adományára.**

Mindezek okán a nemzetközi kép alapján Magyarország helyzetét nem érdemes a civil szektor általános „alulfinanszírozottságával" leírni. Az összehasonlítható adatokból két világos sajátosság rajzolódik ki: 1) **a formális önkéntesség és a filantrópia európai összevetésben kifejezetten alacsony; 2) az egyéni magánadományozás közvetlen adóösztönzése lényegében hiányzik.**

2.3. A MAGYAR CIVIL FINANSZÍROZÁSI ÖKOSZISZTÉMA NYOLC FŐ PROBLÉMÁJA

A magyar civil finanszírozási rendszer problémái nem vezethetők le egyszerű forráshiányból. A legfontosabb gondok a világos stratégiai és intézményi keretek hiányából, az állami forráselosztás politikai befolyásolhatóságából és erős koncentrációjából, valamint abból fakadnak, hogy a finanszírozási eszközök sokszor nem igazodnak sem a civil szervezetek eltérő funkcióihoz, sem valós működési szükségleteikhez. Mindezt tovább erősítik a **magas adminisztratív terhek,** az uniós és nemzetközi forrásokhoz való **egyenlőtlen hozzáférés, a magánfinanszírozás korlátozott intézményesültsége,** valamint a szektor **humán és szervezeti kapacitásainak gyengesége.** A rendszer problémái egymást erősítik: a kiszámíthatatlan és egyenlőtlen finanszírozás gyengíti a szervezeti kapacitásokat, a kapacitáshiány pedig tovább rontja a forráshoz jutás, az eredményesség és a hosszú távú fejlődés esélyeit. Lássuk az alábbiakban egyenként ezeket a problémákat!

1. HIÁNYZIK A CIVIL SZEKTOR EGÉSZÉRE VONATKOZÓ STRATÉGIA ÉS AZ EGYSÉGES, TISZTA FOGALOMRENDSZER

A rendszer alapvető problémája, hogy **nem létezik világos civil, szektorfejlesztési és finanszírozási stratégia**. Nem tisztázott, hogy milyen szerepet szán az állam önmagának, illetve a civil szervezeteknek a szociális közfeladat-ellátásban, a társadalmi innovációban vagy akár a helyi közösségépítésben. **Ebből fakadóan az sincs meghatározva, hogy mi tekintendő minimálisan kötelező állami feladatnak, és hol van helye projektalapú, magán-, vállalati vagy közösségi finanszírozásnak.** A szektorral kapcsolatos állami felelősség és koordináció több intézmény és szakpolitikai terület között oszlik meg, miközben nincs olyan átfogó mechanizmus, amely összehangolná a terület egészét érintő fejlesztési, finanszírozási és állam–civil kapcsolati kérdéseket. Stratégiai szemlélet híján **az elmúlt évek EU-s fejlesztési forrásai sem épültek előre rögzített civil fejlesztési célokra**, így hosszabb távú szervezeti és ökoszisztéma-fejlesztő hatásuk korlátozott maradt.

A stratégiahiányt **definíciós és intézményi bizonytalanságok** erősítik. A **civil, nonprofit és közhasznú státusok tartalma és egymáshoz való viszonya**, valamint az ezekhez kapcsolódó jogosultságok és ösztönzők nem alkotnak koherens rendszert. A jogi forma önmagában kevéssé mutatja meg, hogy egy szervezet milyen társadalmi funkciót tölt be, ténylegesen működik-e, milyen közérdekű feladatot lát el és milyen eredményeket ér el. Egyes, a civil szervezetek működését szabályozó ágazati jogintézmények és megállapodási formák emellett elavultak vagy nehezen alkalmazhatók a gyakorlatban.

2. AZ ÁLLAMI FINANSZÍROZÁS POLITIKAILAG ERŐSEN BEFOLYÁSOLHATÓ, KÖZPONTOSÍTOTT ÉS NEM TRANSZPARENS

Az állami civil finanszírozás egyik alapvető problémája **a forráselosztás politikai befolyásolhatósága, az intézmé-**

nyi működés korlátozott átláthatósága és az ebből fakadó bizalmi deficit. Az állami támogatási rendszer egyik fő hiányossága a döntési szempontok és indokolások, valamint az utólagos eredménykövetés korlátozott nyilvánossága és összehasonlíthatósága. Emiatt **a szakmai teljesítmény és a társadalmi hatás mellett, sőt olykor helyett a politikai és kapcsolati szempontok is nagyban befolyásolhatják a forráshoz jutást.** Mindez egyszerre gyengíti a közpénzek hatékony felhasználását, a finanszírozási rendszer szakmai hitelességét és az állam–civil együttműködéshez elengedhetetlen bizalmat.

Az állami civil finanszírozás intézményi felépítése is a mindenkori politikai vezetés túlzott potenciális befolyásának forrása. A **Nemzeti Együttműködési Alap (NEA)** döntéshozatali szerkezete például biztosítja a civil részvételt, de **nem teremt intézményi függetlenséget a mindenkori kormányzattól**.

Érdemes megjegyezni, hogy az elmúlt évtizedben csökkent az önkormányzati szint pénzügyi súlya. Az önkormányzati támogatások aránya a klasszikus civileknek jutó összes állami támogatáson belül a 2010-es 14,6 százalékról 2024-re 9 százalékra esett, az állami pályázati támogatásoknak pedig mindössze 8 százaléka származik önkormányzati forrásból. A helyi pályázati összegek sok esetben alacsonyak, miközben a támogatási szerződésekhez és elszámolásokhoz kapcsolódó adminisztráció jelentős lehet. Ezt a folyamatot a civil szervezetek és önkormányzatok közötti rendszeres partnerségi kapcsolatok gyengülése is jelzi.

Önálló rendszerszintű probléma az adatok széttagoltsága és az összekapcsolhatóság hiánya. Különböző rendszerekben találhatók a civil szervezetek nyilvántartási, éves beszámolási, támogatási és szja 1 százalékos adatai, és nem áll rendelkezésre olyan egységes adatinfrastruktúra, amely szervezeti szinten összekapcsolná a működésre, közpénz-finanszírozásra és eredményekre vonatkozó információkat. Az adatok széttagoltsága így megnehezíti a támogatási rendszer egészének értékelését, a helyi civil ökoszisztémák feltérképezését és az adatalapú szakpolitikai tervezést. Fontos, hogy egy állami civil támogatási adatportál ne csak a finanszírozási ökoszisztéma egy részét fedje le, hanem kapcsolja össze a támogatási adatokat eredmény- és hatásinformációkkal.

3. A FINANSZÍROZÁS EGYENLŐTLEN ÉS KONCENTRÁLT, MIKÖZBEN TÖBB FONTOS TERÜLETEN TARTÓS A FORRÁSHIÁNY

A civil szektor esetében az adatok alapján nem beszélhetünk általános alulfinanszírozottságról, **a források ugyanakkor erősen koncentráltak és egyenlőtlenül oszlanak el,** miközben egyes funkciók és szervezettípusok esetében állandóak a finanszírozási rések. Ezek **nem csak szervezetméret, tevékenység vagy terület** szerint jelentek meg: az elmúlt években az **államhoz való viszony és a képviselt ügy politikai érzékenysége** is erősen befolyásolta a hazai állami forrásokhoz való hozzáférést. **Az állami támogatások általános növekedése ezért elfedheti, hogy egyes civil funkciók és szervezeti körök finanszírozási mozgástere közben jelentősen beszűkült.**

A közfeladat-ellátáshoz közeli területeken különösen látványos a **normatív finanszírozás elégtelensége**. A szociális, oktatási, gyermekvédelmi, fogyatékosságügyi és gondoskodási területeken több civil szervezet állami vagy önkormányzati feladatot lát el vagy egészít ki, miközben a normatív támogatások csak ritkán fedezik a szolgáltatások tényleges költségeit. Ráadásul az egyházi és nem egyházi fenntartók eltérő normatív és kiegészítő finanszírozása verseny- és fenntarthatósági különbségeket hoz létre. A legnehezebb helyzetben sokszor éppen azok a szervezetek vannak, amelyek folyamatos, magas költségű közszolgáltatást nyújtanak.

Ami a források koncentrációját és egyenlőtlen területi eloszlását illeti, 2024-ben a klasszikus civil szervezetek mindössze 1,5 százaléka kapott legalább 100 millió forint állami támogatást, és ennél a körnél jelent meg a civileknek jutó összes állami támogatás 73,1 százaléka. **Az egyenlőtlenség működési területenként is jellemző: például a sport részesedése az állami támogatásokból a 2010-es 9,2 százalékról 2024-re 37,1 százalékra nőtt.** A koncentráció önmagában nem bizonyít politikai torzítást, de jól mutatja, hogy az állami finanszírozás jelentős része viszonylag szűk kedvezményezetti körhöz kerül. Mindeközben **a kisebb, helyi szervezetek számára többnyire továbbra is csak kisösszegű, rövid távú támogatások érhetők el, amelyekből nem építhető stabil működés és foglalkoztatás.**

A finanszírozáson belül az szja 1 százalék súlya viszonylag csekély, és hosszabb távon az adórendszer változásainak is kitett. A kedvezmények miatt szűkülő adózói kör és az új kedvezményezetti szereplők megjelenése (média, állami intézmények, iskolák alapítványai) csökkenti a klasszikus civil szervezetek között eloszthatóösszeget. A rendszer erős láthatósági és marketingversenyt is létrehoz, amelyben a könnyebben kommunikálható ügyek és nagyobb kampánykapacitással rendelkező szervezetek előnybe kerülnek. **A jogosult állampolgárok nagyjából kétharmada ráadásul minden médiakampány ellenére sem nyilatkozik az adója 1 százalékáról.**

4. A FORRÁSOK KISZÁMÍTHATATLANOK, ÉS ROSSZUL IGAZODNAK A CIVIL SZERVEZETEK ELTÉRŐ MŰKÖDÉSI SZÜKSÉGLETEIHEZ

A finanszírozási rendszer egyik legnagyobb problémája **a források kiszámíthatatlansága és az egyes finanszírozási csatornáktól való erős függés**. A támogatások gyakran rövid időtávra szólnak, hullámszerűen érkeznek, és egy-egy ad hoc kormányzati, intézményi, vállalati vagy magánfinanszírozói döntéstől függnek. Ez megnehezíti a hosszabb távú tervezést, a tartalékképzést és a munkaerő megtartását. A társadalmi hatás sok területen csak hosszabb idő alatt válik láthatóvá, miközben **a többéves, kiszámítható finanszírozás továbbra is ritka,** és tartós feladatokat is gyakran egymást követő, rövid projektciklusokból kell fenntartani.

A forrásokhoz való hozzáférés **területileg, valamint szervezeti és pénzügyi kapacitás szerint is egyenlőtlen.** A nagyobb, professzionalizáltabb, erős pályázatírói, kapcsolati és pénzügyi kapacitással rendelkező szervezetek előnyösebb helyzetben vannak, mint a kisebb, vidéki, újabb vagy érintettek által vezetett kezdeményezések. A pályázatírók és támogatásmenedzsment-szakértők segíthetik a hozzáférést, ugyanakkor a rendszer torzulását jelzi, ha a forráshoz jutás inkább technikai pályázati kapacitáson, mint a tevékenység szakmai minőségén és társadalmi értékén múlik.

A támogatások mindeközben nemritkán nem azokra a költségekre érhetők el, amelyekre a szervezeteknek ténylegesen szükségük van. Projektekre és beruházásokra könnyebb forrást szerezni, míg bérekre, rezsire, koordinációra, logisztikára, pénzügyi menedzsmentre, szervezetfejlesztésre és más működési költségekre jóval nehezebb. **A finanszírozás ezért sok esetben nem fedezi a támogatott tevékenység teljes valós költségét**, a szervezetek pedig arra vannak ösztönözve, hogy a pályázati kiírásokhoz igazítsák a működésüket és a költségvetésüket – ez torzíthatja prioritásaikat, hosszabb távon pedig fenntarthatatlan működéshez vezethet.

A finanszírozási rendszer emellett **csak korlátozottan igazodik a különböző civil funkciókhoz és működési modellekhez.** Más típusú és időtávú finanszírozásra van szüksége egy folyamatos közszolgáltatást nyújtó, egy érdekérvényesítő, egy közösségépítő, egy forráselosztó vagy egy társadalmi innovációval foglalkozó szervezetnek. A projekt-, működési, normatív és szerződéses finanszírozás eltérő célokra alkalmas, a jelenlegi rendszer azonban ezeket a különbségeket csak korlátozottan veszi figyelembe.

5. AZ ADMINISZTRATÍV TERHEK JELENTŐS KAPACITÁSOKAT VONNAK EL A CIVIL SZERVEZETEK TÉNYLEGES TEVÉKENYSÉGÉTŐL

A civil szervezetek működéséhez több, részben párhuzamos beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettség kapcsolódik. A számviteli szabályok bizonyos mértékig figyelembe veszik a szervezet méretét: 50 millió forintos bevételi küszöb alatt (a közhasznú szervezetek kivételével) lehetőség van egyszeres könyvvitelre és egyszerűsített beszámolóra, míg a közhasznú szervezetek bevételüktől függetlenül kettős könyvvitelt vezetnek. A könnyítés azonban **jóval kevésbé érvényesül az állam felé teljesítendő kötelezettségek összességében**: a civil szervezeteknek éves beszámolót és közhasznúsági mellékletet kell közzétenniük, emellett tevékenységüktől és finanszírozásuktól függően NAV-, KSH- és más adatszolgáltatási kötelezettségeik is lehetnek. **A különböző állami rendszerek között korlátos az adatmegosztás és az egyszer már megadott adatok újrafelhasználása**, ezért ugyanazokat a szervezeti, pénzügyi vagy tevékenységi információkat több helyen is meg kell adni. Ez különösen a saját pénzügyi és adminisztratív apparátussal nem rendelkező, kisebb szervezeteket terhelheti aránytalanul.

Gyakran ennél is nagyobb teher az egyes támogatásokhoz kapcsolódó pályázati adminisztráció és elszámolás. A pályázás, szerződéskötés, módosítás, pénzügyi elszámolás és szakmai beszámolás támogatásonként eltérő követelményekkel jár, így egy több forrásból működő szervezet ugyanazon kiadásokról vagy tevékenységekről több finanszírozó felé, eltérő formában is köteles lehet számot adni. A rendszer továbbra is erősen dokumentum- és bizonylatközpontú: például a NEA-támogatásoknál még egyszerűsített elszámolás esetén is záradékkal kell ellátni az eredeti számviteli bizonylatokat, akkor is, ha azokat nem kell benyújtani, a támogatáshoz kapcsolódó dokumentumokat pedig legalább tíz évig meg kell őrizni. Bár az államháztartási szabályozás már lehetőséget biztosít egyszerűsített elszámolásra, **a tényleges adminisztratív és ellenőrzési teher nem minden esetben áll arányban a támogatás összegével és kockázatával. A részletes pénzügyi megfelelésre fordított erőforrás ráadásul semmilyen érdemi információt nem szolgáltat arról, hogy a támogatott program milyen szakmai eredményt vagy társadalmi hatást ért el.**

Az adminisztratív terhek nem korlátozódnak a beszámolásra és a pályázati elszámolásra. A szervezet alapításához, változásbejegyzéséhez és megszüntetéséhez kapcsolódó jogi eljárások, valamint az eltérő támogatási és informatikai rendszerek használata további kapacitást igényelnek. A civil szabályozásban nem alakult ki olyan rendszeres felülvizsgálati mechanizmus sem, amely a szervezetek tapasztalataira támaszkodva azonosítaná és kivezetné az elavult, szükségtelen vagy párhuzamos előírásokat.

Végezetül, miközben joggal erősödik az elvárás az **eredményesség és a társadalmi hatás mérésére**, ehhez jellemzően hiányzik a szükséges munkaerő, módszertani tudás és adatgyűjtési kapacitás, a támogatások pedig nem minden esetben fedezik a monitoring és az értékelés költségeit.

6. AZ UNIÓS ÉS NEMZETKÖZI FORRÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉST MAGAS BELÉPÉSI KÜSZÖBÖK ÉS KAPACITÁSHIÁNY NEHEZÍTI

A civil szervezetek évtizedek óta jelentős mértékben támaszkodnak külföldi intézményi és magánfinanszírozókra. Az ezekhez a forrásokhoz való **hozzáférés azonban erősen kapacitásfüggő**: jelentős nyelvi, pénzügyi, pályázatírási, partnerségépítési és projektmenedzsment-tudást igényel, amellyel főként a nagyobb és professzionalizáltabb szervezetek rendelkeznek. A civil szektor jelentős része nincs felkészülve arra, hogy közvetlenül pályázzon például CERV-, Erasmus+- vagy más uniós programokra, illetve **hosszabb távú nemzetközi stratégiát és stabil partnerségi hálózatot** alakítson ki. Még a nagyobb magyar civil szervezetek kapacitása is hiányozhat arra, hogy uniós pályázatokban vezető pályázóként versenyezzenek. **A hozzáférés ezért a már professzionalizált, nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező szervezetek körére koncentrálódik**, miközben a korábban elnyert támogatások is gyakran projektszinten hasznosultak, és kevésbé épültek be tartós szervezeti vagy szektorális kapacitásként.

A hazai kezelésű **pályázati rendszerek emellett sok esetben összetettebb, merevebb és kevésbé átlátható** adminisztratív logikát követnek, mint a közvetlen uniós programok, miközben a követelményeik nem mindig állnak arányban a támogatás céljával és volumenével.

7. A MAGÁN-, VÁLLALATI ÉS LAKOSSÁGI FINANSZÍROZÁSI KULTÚRA FEJLETLEN, A TÁMOGATÁSI KONSTRUKCIÓK TÖBBNYIRE RÖVID TÁVÚAK ÉS RUGALMATLANOK

A hazai magán- és vállalati támogatás továbbra is sokszor alkalmi vagy rövid távú, és **kevéssé alakultak ki a civil szervezetek és finanszírozóik közötti többéves, stratégiai partnerségek.** Ennek hatását erősíti, hogy a támogatók gyakran látványos, innovatív vagy könnyen kommunikálható eredményeket keresnek, miközben számos társadalmi probléma hosszú távú jelenlétet és kiszámítható finanszírozást igényel. Mindeközben a kutatások jelentős további adományozási potenciált jeleznek – vagyis **a probléma részben nem a rendelkezésre álló magánvagyon szűkössége, hanem a pénzügyi ösztönzők, az intézmények és az adományozási kultúra hiányosságai.**

Kulcsprobléma, hogy a magánadományozást és az alapítványi vagyongyarapítást kevés jogszabályi, adózási és kulturális ösztönző támogatja. A **tao-rendszer,** amely 2024-ben már a civil szervezeteknek jutó állami támogatások mintegy 11 százalékát alkotta, **erősen torzította a**

vállalati támogatások ösztönzőit és ágazati eloszlását. A lényegesen kedvezőbb adózási feltételek a jogszabályban kijelölt területek – főként a sport – felé terelték a vállalati forrásokat, miközben **más társadalmi ügyek támogatását jóval gyengébb ösztönzők segíttték.**

A **lakossági kisadományozás és a rendszeres adományozás** fejlődik, de továbbra is erősen függ az ügy láthatóságától és a szervezetek kommunikációs kapacitásától. A fejlődés egyik fő korlátja, hogy **a magánszemélyek civil szervezeteknek adott adományaihoz Magyarországon nem kapcsolódik általános adókedvezmény** (adólevonás, adójóváírás vagy az adományt államilag kiegészítő konstrukció). Emiatt a hazai adománygyűjtés nagyobb mértékben támaszkodik az egyes szervezetek saját fundraising- és kommunikációs kapacitására. Ez a könnyen látható és személyesen átélhető ügyeknek kedvez, miközben a kevésbé kommunikálható, strukturális problémák finanszírozása nehezebb. A szakpolitikai kihívás ezért elsősorban nem az adományok volumenének növelése, inkább annak elősegítése, hogy a rendszeres adományozás szélesebb társadalmi körben, egyszerűbb eszközökkel és többféle ügy számára kiszámítható finanszírozási formává váljon.

8. A FINANSZÍROZÁSI RENDSZER PROBLÉMÁI GYENGÍTIK A SZERVEZETI KAPACITÁSOKAT, ÉS TOVÁBB MÉLYÍTIK A HUMÁNERŐFORRÁS- ÉS BIZALOMHIÁNYT

A fenti problémák közös következménye, hogy **számos civil szervezet túlélő üzemmódban működik.** A források kiszámíthatatlansága, a működési finanszírozás hiánya, az adminisztratív terhek és az alacsony bérek hozzájárulnak a szakemberhiányhoz, a fluktuációhoz és a kiégéshez. A civil szektorban végzett, társadalmilag fontos munka anyagi és intézményi elismerése nem elégséges, miközben **a professzionális működéshez szükséges menedzsment-, pénzügyi, pályázati, fundraising-, kommunikációs és hatásmérési kompetenciák egyre fontosabbá válnak.** A különbségek szervezeti méret szerint különösen nagyok: az alacsony költségvetésű szervezetek gyakran nem rendelkeznek saját adminisztratív vagy szakértői kapacitással, miközben piaci áron jogi, pénzügyi, pályázati vagy szervezetfejlesztési szolgáltatásokat is nehezen tudnak igénybe venni.

A kapacitásproblémákhoz a civil társadalom korlátozott társadalmi beágyazottsága is társul. Különösen a kisebb és vidéki szervezetek esetében gyengültek az együttműködési hálózatok, a helyi partnerségek és a közös fellépéshez szükséges bizalom. Mindehhez a **civil szektor hitelességi és reputációs problémái** is hozzájárulnak. A politikai stigmatizáció, a korábbi visszaélések emléke, az alapítványokkal kapcsolatos korrupciós narratívák, a szektoron belüli megosztottság és a civil szervezetek funkcióival kapcsolatos társadalmi félreértések együtt gyengítették a civil munka elismertségét. Ez a bizalmi deficit a finanszírozásra is visszahat: óvatosabbá teheti az állami, vállalati és lakossági támogatókat, és alárendeltebb helyzetbe hozhatja a civil szervezeteket a finanszírozókkal szemben.

A kapacitáshiány a társadalmi hatás mérésében is megjelenik. Sok szervezet gyűjt működési és eredményadatokat, de azok feldolgozására és stratégiai használatára nincs elegendő idő, munkatárs vagy szakértelem. A hatásmérés ezért könnyen külső megfelelési feladattá válik ahelyett, hogy a programfejlesztés, a stratégiaalkotás és a szervezeti tanulás eszköze lenne.

3. SZAKPOLITIKAI JAVASLATOK A HATÉKONYABB, ÁTLÁTHATÓBB, ADATALAPÚ CIVIL FINANSZÍROZÁS ÉRDEKÉBEN

A civil finanszírozási rendszer megújításához nem elegendő egyszerűen több forrás becsatornázása: **más logika szerint működő rendszert kell létrehozni**. Egyszerre kell rendezni az állam és a civil szektor közötti viszonyt, világosabbá tenni a különböző civil funkciók finanszírozási módját, átláthatóbbá és szakmaibbá tenni a közforrások elosztását, csökkenteni az indokolatlan adminisztratív terheket, valamint erősíteni a szervezetek forráshoz jutási és működési képességét.

3.1. A CIVIL SZEKTOR STRATÉGIAI, JOGI ÉS INTÉZMÉNYI ALAPJAINAK RENDEZÉSE

A civil finanszírozási rendszer érdemi átalakításához először magát az állam és a civil szektor közötti viszonyt kell rendezni. Jelenleg nemcsak az egyes finanszírozási csatornák működésével van probléma, hanem azzal is, hogy nincs világos, hosszú távú állami koncepció arról, milyen társadalmi szerepet tulajdonít az állam a civil szervezeteknek, mely feladatok ellátásáért vállal maga felelősséget, és mely területeken számít civil, önkormányzati, egyházi vagy piaci szereplőkre. Az első lépés ezért egy **olyan stratégiai, jogi és intézményi keret kialakítása, amely rendezi az állam és a civilek közötti kapcsolatot, a jogi és intézményes kereteket,** és mindezt stratégiai szemlélettel teszi meg.

SZÁMOLJUK FEL A CIVIL SZERVEZETEKET MEGBÉLYEGZŐ JOGI KERETEKET!

Az állam és a civil szektor közötti kapcsolatot új alapokra kell helyezni. Ennek első, gyorsan megvalósítható eleme **a civil szervezeteket politikai ellenségként vagy ügynökként kezelő törvények azonnali visszavonása**. Ezért átfogóan vizsgáljuk felül a civil szektort érintő jogi környezetet, hogy a civil működést indokolatlanul korlátozó vagy megbélyegző rendelkezések megszűnjenek! Egyértelműen deklarálni kell, hogy **az állam innentől partnerként tekint a civil szektorra**, akkor is, ha egy szervezet kritikát fogalmaz meg egy-egy szakpolitikai döntéssel szemben. Emellett a magyar polgárok felé is be kell mutatni a civil szervezetek szolgáltató, közösségépítő, érdekképviseleti és demokratikus funkcióit mind a **közszolgálati tájékoztatásban, mind az oktatási rendszerben.**

AZ ÁLLAM ALKOSSON HOSSZÚ TÁVÚ CIVIL STRATÉGIÁT!

Dolgozzunk ki átfogó, többéves civil stratégiát! Ennek mindenekelőtt választ kell adnia arra, hogy az állam szerint mi a szerepe a civil szektornak, és milyen irányban látja középtávon a fejlődését. Határozzuk meg egyértelműen, hogy **az állam milyen társadalmi szükségletek kielégítését tartja a saját feladatának, és mely területeken kíván civil szervezetekkel partnerségben működni.** A célokhoz rendeljünk konkrét intézkedéseket, felelős intézményeket, költségvetési forrásokat, határidőket és mérhető eredményeket! Erre a stratégiára építve kell majd meghatározni azt is, hogy **az egyes funkciókhoz milyen finanszírozási forma – például közszolgáltatási szerződés, normatív**

finanszírozás, projektpályázat, önkormányzati vagy magánfinanszírozás – illeszkedik.Tisztázzuk a civil, nonprofit és közhasznú státusok tartalmát és egymáshoz való viszonyát!

A jelenlegi jogi kategóriák önmagukban kevés információt adnak arról, hogy egy szervezet milyen társadalmi funkciót tölt be, milyen forrásokra jogosult, illetve milyen elszámoltathatósági követelményeknek kell megfelelnie. Ezért a finanszírozás átalakítása során **világosan válasszuk el egymástól a szervezeti jogi formát, a nonprofit működést, a közhasznú minősítést és az egyes támogatásokra vagy közszolgáltatási szerződésekre való jogosultságot! A közhasznúsági státusnak adjunk tényleges tartalmat,** együtt rendezzük a konkrét feltételeit és a hozzá kapcsolódó jogosultságokat! Az előnyöket kössük világos, ellenőrizhető követelményekhez, azok teljesülését pedig rendszeres, de a szervezet méretéhez és tevékenységéhez igazodó felülvizsgálathoz!

Nem indokolt, hogy a közhasznú tevékenységek körét a korábbi szabályozáshoz visszatérve zárt tevékenységlistával határozzuk meg. **A szabályozásnak kellően rugalmasnak kell maradnia az új társadalmi szükségletek és tevékenységi területek befogadására.** Azokat a feltételeket is egyértelműsíítsük, amelyek mellett egy **civil szervezet közfinanszírozott szolgáltatás ellátásába kapcsolódhat**! Ezzel párhuzamosan **össze kell hangolni a polgári jogi, adójogi, számviteli és támogatási szabályok** jelenleg eltérő fogalomhasználatát is.

EGYSZERŰBB, DIFFERENCIÁLT SZABÁLYOZÁST!

A civil vagy nonprofit jogállásnak nem szabad a hasonló méretű és kockázatú magánszervezeteknél szigorúbb számviteli, adatszolgáltatási vagy felügyeleti követelményekkel járnia. Többletkötelezettséget indokolhat például jelentős mennyiségű közpénz felhasználása, valamely különleges jogállás vagy adókedvezmény, de ezeknek is az érintett összeghez és a tényleges kockázathoz kell igazodniuk. A jelenlegi szabályozás egyes területeken, például a könyvvezetés és a beszámolás esetében már differenciál a szervezetek mérete szerint, ez az **arányosság azonban nem érvényesül következetesen a civil szervezetek teljes működési életciklusában**. Egy alacsony költségvetésű, jellemzően önkéntesekre épülő helyi közösségtől nem indokolt ugyanolyan szervezeti és adminisztratív kapacitást elvárni, mint egy jelentős költségvetéssel, alkalmazottakkal és összetett tevékenységgel működő szervezettől. A szabályozásnak legyen lépcsőzetes: **a jogi, számviteli, beszámolási és nyilvántartási követelmények a szervezet méretével, tevékenységének összetettségével és kockázataival együtt növekedjenek**! Vizsgáljuk felül az **alapítás, a bejegyzés, a változásbejegyzés és a megszüntetés** folyamatait, és ahol a jogbiztonság sérelme nélkül lehetséges, egyszerűsítsük és digitalizáljuk azokat!

ALKALMI KONZULTÁCIÓK HELYETT INTÉZMÉNYESÍTETT ÁLLAM–CIVIL PÁRBESZÉDET!

A civil részvételt már a **szakpolitikai prioritások és programok kialakításakor** biztosítsuk, ne kizárólag akkor, amikor egy elkészült tervezetről formálisan véleményt lehet mondani! Jelentősebb, civil szervezeteket vagy az általuk képviselt társadalmi csoportokat érintő stratégiák és jogszabályok esetében **legyen kötelező az előzetes konzultációs terv készítése, a megfelelő véleményezési idő biztosítása és a visszajelzés** arról, hogy mely javaslatokat épültek be, és melyeket milyen indokkal utasították el! Az **állandó konzultációs fórumok vagy testületek** összetételét úgy kell kialakítani, hogy ne kizárólag a legnagyobb ernyőszervezetek vagy a mindenkori kormány által kiválasztott partnerek jelenjenek meg bennük: **helyet kell biztosítani kisebb, vidéki, szakmai és érintettek által vezetett szervezeteknek is.** Az állandó és ad hoc testületek összeállítása történhet **felhívásos módszer** utáni kiválasztással, vagy akár sorsolással, megfelelő szervezeti profilok és kvóták beazonosítása alapján (például: kis vidéki szervezet, országos adományosztó, ernyőszervezet). Az **összeférhetetlenségi szabályoknak** egyértelműen el kell választaniuk a rendszer alakításában való részvételt az egyedi támogatási döntésekben fennálló személyes érdekeltségtől.

KÜLÖN CIVIL FELKÉSZÜLÉSI FOLYAMATOT A KÖVETKEZŐ UNIÓS FINANSZÍROZÁSI CIKLUSRA!

Az uniós források minél nagyobb volumenű és eredményes felhasználása érdekében a **civil szervezeteket már a nemzeti programok,** szakpolitikai prioritások, támogatható tevékenységek, indikátorok és monitoringrendszerek **kialakításába be kell vonni**. A kormányzati civil koordinációért felelős egység ezért a szakminisztériumokkal, programkezelő intézményekkel és monitoringbizottságokkal együtt készítsen **külön felkészülési tervet**, amely a hozzáférés mellett a hazai pályázati és elszámolási szabályok egyszerűsítésére is kiterjed! A felkészülési terv részeként célzott **hazai társfinanszírozási keretet** is ki kell alakítani azokhoz az uniós programokhoz, ahol a kötelező önrész érdemi akadályt jelenthet a civil szervezetek részvétele előtt. Az uniós minimumkövetelményeken túl **az állam ne építsen szükségtelen adminisztrációs terheket a rendszerbe!** A következő ciklus így lehetőséget biztosíthat arra is, hogy az **állami és uniós civil finanszírozás eljárásai, adatstruktúrái és monitoringja egyszerűsödjön és harmonizáltabb legyen.**

A CIVIL SZERVEZETEK ELŐTT IS LEGYENEK NYITVA A GAZDASÁG- ÉS FOGLALKOZTATÁSFEJLESZTÉSI PROGRAMOK!

A foglalkoztatásfejlesztési programokban való részvételi jogosultságot – ahol a program célja és az állami támogatási szabályok ezt lehetővé teszik – **ne a nonprofit vagy forprofit jogi formához, hanem a ténylegesen végzett tevékenységhez, a szervezet méretéhez és a támogatás szakmai feltételeihez kössük!** Ennek részeként a Nemzeti Foglalkoztatási Alap foglalkoztatási támogatásai és a **képzéssel összekapcsolt foglalkoztatási programok** is legyenek nyitottabbnak a civil munkáltatók előtt, amennyiben ugyanazokat a foglalkoztatási, képzési és továbbfoglalkoztatási feltételeket teljesítik, mint más munkáltatók! A civil szervezetek emellett jogszerűen végezhessenek gazdasági-vállalkozási tevékenységet alapcéljuk finanszírozása érdekében! A szabályozás akkor tekintse őket elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenységűnek, ha az ebből származó bevételük eléri a teljes éves bevétel 60 százalékát! Ma számos **foglalkoztatási, digitalizációs, energiahatékonysági vagy kapacitásfejlesztési program** jogosulti köre vállalkozásokra vagy meghatározott jogi formákra korlátozódik, így tényleges gazdasági tevékenységet végző és munkavállalókat foglalkoztató civil szervezetek is kieshetnek olyan támogatásokból, amelyek célja tevékenységük alapján rájuk is alkalmazható lenne.

3.2. AZ ÁLLAMI FINANSZÍROZÁS HOZZÁIGAZÍTÁSA A TÁRSADALMI FUNKCIÓKHOZ

Az állami civil finanszírozás átalakítását a teljes közfinanszírozási rendszer feltérképezésével és a kiadások felülvizsgálatával kell kezdeni. Láthatóvá kell tenni, hogy a minisztériumok, állami alapok, programkezelők, állami vállalatok és önkormányzatok milyen civil és nonprofit szervezeteket milyen célból, milyen összegben és milyen konstrukcióban finanszíroznak. Ez alapján azonosíthatók a párhuzamos, pazarló vagy világos közpolitikai célt nem szolgáló támogatási csatornák, az indokolatlan forráskoncentráció, valamint azok a társadalmi funkciók és szervezeti körök, ahol tartós finanszírozási hiányok vannak. A cél a rendelkezésre álló források tudatosabb és hatékonyabb felhasználása: a rosszul működő vagy nem indokolható konstrukciók megszüntetése és a források átcsoportosítása oda, ahol azok világosan meghatározott társadalmi célt szolgálnak.

A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK FINANSZÍROZÁSÁT VÁLASSZUK EL AZ ÁLTALÁNOS CIVIL TÁMOGATÁSOKTÓL!

Az ágazati szabályozás határozza meg az **állam által garantált szolgáltatási és felelősségi minimumot**, és ehhez rendeljen megfelelő normatív vagy többéves szerződéses finanszírozást! Jogszabályilag kell **újra tisztázni, mely szociális szükségletek kielégítése tekintendő egyértelműen állami felelősségnek, és mely feladatok ellátásában indokolt más szereplőkre, köztük civil szervezetekre támaszkodni.** Azonos vagy összehasonlítható szolgáltatás esetén alkalmazzunk **szektorsemleges**, vagyis azonos szakmai és finanszírozási elveket a civil, egyházi, önkormányzati és más szolgáltatókra: **a finanszírozás mértékét az ellátott feladat és annak valós költsége, ne a fenntartó típusa határozza meg!**

RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLATOT A NORMATÍV FINANSZÍROZÁSBAN!

A normatív finanszírozás nem jelenthet feltétel nélküli vagy automatikusan megújuló támogatást. A jogosultságot és a finanszírozás szintjét kössük **rendszeres szakmai és pénzügyi felülvizsgálathoz** és erős átláthatósági kritériumokhoz, a tényleges működést, a szolgáltatás minőségét, az elért eredményeket és a közpénzfelhasználást is lefedve! Legyen kötelező rendszeres jelentéseket közzétenni a működésről, a célokról és ezek teljesüléséről! Az állam feladata itt is egy olyan keretrendszer megteremtése, amelyben a szereplők **kiszámítható keretekhez, feltételekhez és finanszírozáshoz** igazodva tudnak a lehető leghatékonyabban és a legmagasabb minőségben szolgáltatni.

A FINANSZÍROZÁSI ESZKÖZT A TÁMOGATOTT FUNKCIÓHOZ IGAZÍTSUK!

A civil szervezetek eltérő társadalmi feladatokat látnak el, ezért nem lehet minden tevékenységet ugyanazon pályázati logika szerint finanszírozni. Ahol a szükséglet jól leírható **objektív és visszatérő paraméterekkel** (például az ellátottak, tagok vagy helyi szervezetek számával, illetve a területi lefedettséggel), ott alkalmazzunk **normatív vagy előre rögzített képlet alapján meghatározott finanszírozást**! **Projektpályázatot elsősorban innovációra, pilotokra és időben körülhatárolható feladatokra** érdemes alkalmazni, ahol **több lehetséges megoldás közül szakmai versenyben kell választani;** a pályázati konstrukciókat pedig előzetes igényfelmérésre és szakmai konzultációra kell építeni. Ha egy sikeres pilot tartós társadalmi vagy közszolgáltatási funkcióvá válik, váljék lehetővé, hogy hosszabb távú működési, normatív vagy szerződéses finanszírozásba kerüljön át ahelyett, hogy egymást követő, rövid projektekből kelljen fenntartani! **Eredményalapú finanszírozást csak célzottan, elsősorban kiegészítő elemként** célszerű használni olyan szolgáltatásoknál, ahol az eredmény világosan definiálható és ellenőrizhető, a szolgáltató érdemben képes azt befolyásolni, és alacsony a torz ösztönzők kockázata; ilyen esetben is stabil alapfinanszírozást érdemes korlátozott eredménykomponenssel kombinálni. Az átalakításnak így **differenciált finanszírozási architektúrát** kell kialakítania, amelyben a projektpályázatok, a többéves működési támogatások, a normatív finanszírozás, a közszolgáltatási szerződések és az eredményhez kötött elemek világos funkcióval, egymást kiegészítve jelennek meg.

Finanszírozott funkció / helyzet	Elsődleges eszköz	Jellemző időtáv	Finanszírozási logika
Folyamatos közszolgáltatás	normatív finanszírozás / szolgáltatási szerződés	többéves	teljes indokolt költség, kiszámítható szolgáltatásnyújtás
Tartós civil funkció – pl. érdekképviselet, közösségépítés, civil infrastruktúra	többéves működési támogatás	3–4 év	stabil szervezeti kapacitás és folytonosság
Objektív paraméterekkel jól leírható, visszatérő feladat	normatív vagy előre rögzített képlet szerinti finanszírozás	többéves	kiszámítható, szabályalapú forráselosztás
Innováció, pilot, időben körülhatárolható feladat	versenyeztetett projektpályázat	határozott	új megoldások kipróbálása és szakmai verseny
Bevált pilotból tartós funkcióvá váló tevékenység	működési / normatív / szerződéses finanszírozás	többéves	átmenet az egyszeri projektből tartós finanszírozásba
Jól mérhető szolgáltatási eredmény	stabil alapfinanszírozás + korlátozott eredménykomponens	többéves	eredmények ösztönzése a működési stabilitás megőrzése mellett
Kis, új vagy helyi kezdeményezés	egyszerűsített kisösszegű támogatás	1–2 év	alacsony belépési küszöb és új szereplők bevonása

1. táblázat

A VALÓS KÖLTSÉGEKET LEFEDŐ FINANSZÍROZÁST!

A civil szervezetek által végzett tevékenységek és szolgáltatások finanszírozásának **a teljes indokolt költséget kell fedeznie, nem kizárólag a közvetlen szakmai kiadásokat.** Finanszírozhatónak kell lenniük többek között a béreknek, a rezsinek, a koordinációnak, a logisztikának, a pénzügyi menedzsmentnek, a kommunikációnak, az infrastruktúrának, a szervezetfejlesztésnek, a képzésnek és a hatásmérésnek is. A projektpályázatokban ezért **általános költséghányadot kell alkalmazni**, amely a közvetlen projektköltségeken túl a megvalósításhoz szükséges szervezeti hátteret is fedezi. A tartós feladatok esetében ehhez **hosszabb távú és kiszámítható finanszírozást** is kell rendelni: a közszolgáltatások nyújtása, de a közösségépítés, a jogvédelem, önkéntes hálózatok vagy más folyamatos civil funkciók sem tarthatók fenn egymást követő rövid és bizonytalan projektpályázatokból.

CÉLZOTT FINANSZÍROZÁSI LEHETŐSÉGEKET A KISEBB, HELYI ÉS ÚJ SZERVEZETEK SZÁMÁRA!

Az állami finanszírozási rendszerben rendszeresen és kiszámíthatóan meghirdetett, kisebb összegű és egyszerűbb konstrukciókra van szükség, külön figyelemmel a **vidéki, kistelepülési, újonnan létrejött, alacsony költségvetésű és érintettek által vezetett szervezetekre**, amelyek a hagyományos pályázati versenyben gyakran hátrányból indulnak. A célzott támogatás megvalósulhat külön pályázati ablakokon, elkülönített kereteken vagy az értékelés során alkalmazott kompenzáló szempontokon keresztül. A forrásokat érdemes **kapacitásfejlesztési támogatással,** például képzéssel, mentorálással vagy pályázati segítséggel összekapcsolni, hogy a támogatás hosszabb távon is erősítse a szervezetek működőképességét. A pénzügyi támogatás mellett az állam és az önkormányzatok **természetbeni támogatással**, például helyiségek, infrastruktúra vagy más közösségi eszközök kedvezményes használatával is csökkenthetik a működés belépési költségeit. A célzott finanszírozást aktív eléréssel is érdemes kiegészíteni, mivel egy kizárólag nyílt pályázati felhívásokra épülő rendszer könnyen újratermeli a meglévő különbségeket.

TÁVOLÍTSUK EL A POLITIKÁTÓL A TÁMOGATÁSOK ELOSZTÁSÁT!

A politikai befolyásolás kockázatának csökkentése érdekében a **végső finanszírozási döntéseket távolítsuk el a politikai döntéshozóktól!** Emellett határozzunk meg egységes minimumkövetelményeket a **bírálati folyamat menetére és átláthatóságára,** illetve a bírálók összeférhetetlenségre! A bírálat megvalósulhat például a bírák területi rotációjának segítségével. A dedikált központi források mellé rendeljünk **területi kiegyenlítő mechanizmust**, hogy a civil szervezetek lehetőségeit ne az adott önkormányzat pénzügyi helyzete határozza meg! **A civil partnerség és a helyi civil stratégia kialakítása váljon megyei, illetve nagyobb városok esetében önkormányzati feladattá!**

A Nemzeti Együttműködési Alap elsődleges feladata ne a közszolgáltatások finanszírozása, hanem a civil szervezetek **működésének, közösségi, érdekképviseleti és más tartós civil funkcióinak támogatása** legyen! Ehhez a NEA irányítását és döntéshozatalát is át kell alakítani: csökkentsük a mindenkori kormányzat közvetlen befolyását, erősítsük a civil és szakmai legitimációt, a döntéshozók kiválasztását pedig kössük **nyilvános szakmai követelményekhez, szigorú összeférhetetlenségi szabályokhoz és időben korlátozott, lehetőség szerint rotálódó mandátumokhoz**!

TISZTÁZZUK, KI JOGOSULT AZ SZJA 1%-ÁRA!

Határozzuk meg egyértelműen, hogy milyen szervezetek és tevékenységek jogosultak a civil 1% fogadására. **Szűrjük ki azokat a kedvezményezetteket, amelyek ténylegesen nem civil tevékenységet végeznek,** illetve eltérő funkciókat töltenek be! Külön figyelmet kell fordítani azokra az esetekre, amikor egy alapítványt létrehozó szervezet elsődlegesen állami-intézményi, üzleti, média- vagy más, a civil 1% eredeti céljától eltérő funkciót tölt be.

2+1%, KÜLÖN MÉDIACSATORNA, AUTOMATIKUS MEGÚJULÁS – FEJLESSZÜK TOVÁBB AZ SZJA 1+1%-OS RENDSZERÉT!

A jelenlegi, szja 1+1%-os felajánlási rendszer megújításának egyik lehetséges útja egy **egységes, rugalmas 2%-os keret,** amelyből az adózó több jogosult civil vagy vallási szervezetet is támogathat, és maga dönthet a felajánlás megosztásáról. Ennél ambiciózusabb lehetőség egy **2+1%-os rendszer** kialakítása, amelyben külön 1%-os csatorna jönne létre például kulturális és – megfelelő függetlenségi és nonprofit kritériumok mellett – közérdekű médiatevékenység számára. Ez egyben lehetőséget teremtene a jelenlegi civil 1% jogosulti körének tisztítására és a médiával való aránytalan verseny kiküszöbölésére.

A rendelkezési arány növelését a nyilatkozási folyamat egyszerűsítésével és célzott viselkedési ösztönzőkkel is támogatni kell. Ennek része lehet például a DÁP alkalmazásba integrált egyszerű nyilatkozási lehetőség, valamint az adóbevallás véglegesítése előtt megjelenő automatikus emlékeztető azok számára, akik még nem rendelkeztek az 1%-ukról. **A civil kedvezményezettek esetében is vezessük be a felajánlások visszavonásig érvényes, automatikus évenkénti megújulását!**

Azok számára, akik nem kívánnak választani egyedi szervezetek között, **tematikus portfóliók** (például környezetvédelem, jogvédelem vagy helyi közösségek) is kialakíthatók. Ezekben előre meghatározott jogosultsági feltételek alapján több tucat szervezet is szerepelhet, és az oda érkező összeget sorsolásos alapon, egyenlően vagy átlátható képlet alapján lehet elosztani. Szlovéniában például az adózó jelenleg összesen adója 1%-áról rendelkezhet, de azt **több kedvezményezett között, 0,1 százalékpontos egységekben is megoszthatja**.

Emellett **azok is rendelkezhessenek civil szervezet javára, akik szja-mentesség vagy egyéb kedvezmény miatt nem fizetnek személyi jövedelemadót!** Az így felajánlott összegek a más adózók által fel nem ajánlott 1%-ok terhére lennének finanszírozhatók.

3.3. AZ ÁLLAMI CIVIL TÁMOGATÁSOK ELOSZTÁSÁNAK ÉS KEZELÉSÉNEK SZAKMAI ELVEKRE ÉPÍTÉSE

A civil támogatási rendszer minőségét nemcsak a rendelkezésre álló források nagysága, hanem azok elosztásának módja is meghatározza. A politikai kontroll, a széles egyedi döntéshozói mérlegelés és az átláthatatlan eljárások részrehajláshoz vezethetnek, míg a túlzott adminisztráció a szervezetek és az állam kapacitásait terheli túl. Ezért **szakmai és ellenőrizhető döntéshozatalt, minél szélesebb körű nyilvánosságot, valamint a támogatás méretéhez és kockázatához igazodó, egyszerű és digitális támogatási rendszert** kell kialakítani. A cél nem az ellenőrzés gyengítése, hanem az, hogy **a közpénzek felhasználása egyszerre legyen tisztességes, átlátható, hatékony és arányosan ellenőrzött**.

VÁLASSZUK EL AZ EGYEDI TÁMOGATÁSI DÖNTÉSEKET A KÖZVETLEN POLITIKAI DÖNTÉSHOZATALTÓL!

A kormány legitim feladata, hogy meghatározza a közfinanszírozás szakpolitikai céljait, prioritásait és költségvetési kereteit, az egyes kedvezményezettek kiválasztását azonban főszabály szerint **előre meghirdetett jogosultsági és értékelési kritériumokra, valamint szakmai bírálatra** kell építeni. Legyen egyértelműen azonosítható a lényeges jogosultsági, értékelési, kizárási és elszámolási feltételek jogalapja, ahogy az ezek meghatározásáért felelős szerv is! A versenyeztetett támogatások értékelését nyilvános szakmai követelmények alapján kiválasztott, megfelelően díjazott és képzett bírálók végezzék! A döntéshozók és bírálók nyilatkozzanak a pályázókhoz fűződő személyes, szakmai és pénzügyi kapcsolataikról, érintettség esetén pedig ki kell zárni őket az adott döntésből.Az egyedi miniszteri, képviselői vagy más közvetlen döntéshozói támogatásokat **korlátozzuk szűk, jogszabályban meghatározott esetekre**! Ez utóbbiaknál hozzuk nyilvánosságra a döntés jogalapját, célját, összegét, kedvezményezettjét és érdemi indokolását! A cél az, hogy a politikai szint a finanszírozás irányáról döntsön, az egyedi támogatásokról pedig szakmai, ellenőrizhető és összeférhetetlenségi garanciákkal védett eljárásban szülessen döntés.

NYILVÁNOSAN HOZZÁFÉRHETŐ, HASZNOS ÉS VIZUALIZÁLHATÓ ÁLLAMI ADATOKAT A TÁMOGATÁSOKRÓL!

Minden, civil szervezetekhez kerülő közpénzt nyilvános rendszerben kell követhetővé tenni, egységes transzparencia- és integritási minimumok érvényesítése mellett. Érdemes építeni a már nyilvánosságra hozott és előremutató, a korábbi évek civil finanszírozási döntéseire vonatkozó térinformatikai adatvizualizációra. Ezeket **a jövőre vonatkozóan jogszabályi alapon kell állandósítani** és **valamennyi releváns közfinanszírozási csatornára** – így a központi, minisztériumi, önkormányzati, uniós és állami vállalati támogatásokra (pl. Szerencsejáték Zrt.) – **kiterjeszteni.** A megjelenített alapadatok mellett (finanszírozó,

kedvezményezett, összeg) **a projekt leírásával és az eredményeire vonatkozó, kattintható beszámolóval** is bővíteni kell az adatbázist. Versenyeztetett forrás esetében a **döntés eredménye és érdemi indokolása** is legyen hozzáférhető! Ez **bemutatná a közpénzek felhasználásának kimeneteleit,** egyúttal növelné a transzparenciát **az egyes szervezetek eredményességével és hatékonyságával kapcsolatban.** Alakítsunk ki **kockázat- és értékarányos ellenőrzést az állami támogatásoknál!**

A kisösszegű és egyszerű támogatások megszerzéséhez nem indokolt ugyanolyan részletes pályázatot, költségvetést, mellékleteket és szerződéses dokumentációt előírni, mint nagy vagy összetett programok esetében. **Meghatározott értékhatár alatt rövidített pályázatot, egyszerűsített költségvetést és standardizált támogatási feltételeket** érdemes alkalmazni, és csak olyan adatot vagy dokumentumot bekérni, amely a támogatási döntéshez vagy a tényleges kockázatok kezeléséhez szükséges. A követelmények differenciálásánál a támogatás összege mellett annak időtávját, komplexitását és a kedvezményezett korábbi támogatási tapasztalatát is figyelembe lehet venni. **A cél, hogy már a forráshoz jutás adminisztratív költsége se legyen aránytalan magához a támogatáshoz képest.**

A pénzügyi elszámolást és ellenőrzést kockázat- és értékarányossá kell tenni. A közpénzek szabályszerű felhasználásának ellenőrzése szükséges, de **nem minden támogatásnál indokolt minden kiadás tételes bizonylati vizsgálata**. Kisösszegű és alacsony kockázatú támogatások esetében szélesebben alkalmazható átalány-, egységköltség- vagy egyszerűsített elszámolás, illetve bizonylatösszesítőn alapuló ellenőrzés; részletes dokumentumvizsgálatra elsősorban magasabb összeg, kockázati jelzés vagy mintavételes ellenőrzés esetén lenne szükség. Az ellenőrzés intenzitását a támogatási összeg, a konstrukció kockázata, a szervezet előélete és az esetleges kockázati jelzések alapján kell meghatározni. **Az indokolatlan párhuzamos ellenőrzéseket is meg kell szüntetni:** ha ugyanazt az időszakot és költséget egy illetékes állami szerv már ellenőrizte, új információ vagy megalapozott kockázat hiányában más szerv ne végezze el újra ugyanazt a vizsgálatot. Ide illik a számviteli, beszerzési, beruházási és tárgyi eszköz-elszámolási értékhatárok felülvizsgálata is. **A cél az ellenőrzési kapacitások valódi közpénzügyi kockázatokra koncentrálása.**

A VALÓS TEVÉKENYSÉGRE FÓKUSZÁLÓ, ADATALAPÚ ELSZÁMOLÁST!

A szakmai beszámolás hangsúlyát a tényleges megvalósítás irányába kell eltolni. A pénzügyi szabályszerűség igazolása önmagában nem mutatja meg, hogy a vállalt tevékenység megvalósult-e és a támogatás elérte-e a célját. A szakmai beszámolásnak ezért elsősorban **néhány, a támogatás jellegéhez illeszkedő érdemi információra kell épülnie**: a megvalósított tevékenység rövid bemutatására, releváns eredmény- vagy teljesítménymutatókra, illetve egyszerű alátámasztó dokumentációra, például fotókra. Nem minden civil tevékenység mérhető ugyanúgy: szolgáltatások esetében számszerű eredmények, közösségépítésnél, érdekképviseletnél vagy hosszabb távú társadalmi változásoknál kvalitatív információk, mérföldkövek és kedvezményezetti visszajelzések lehetnek megfelelőbbek. **A komplex hatásmérést nem érdemes minden támogatásra általános követelményként előírni**, különösen akkor, ha annak humánerőforrás- és adatgyűjtési költségeit a finanszírozás nem fedezi. A cél nem minél több adat begyűjtése, hanem annak arányos igazolása, hogy mi valósult meg a közpénzből, és milyen eredmény kapcsolható hozzá.

EGYSÉGES, HATÉKONY DIGITÁLIS RENDSZER SEGÍTSE AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK ELOSZTÁSÁT!

Az állami támogatási programokban **harmonizáljuk az alapadatokat, a költségkategóriákat, az űrlapokat és a beszámolási logikát! Az „egy adatot csak egyszer" elvére épülő rendszernek mindhárom adminisztratív réteget össze kell kapcsolnia.** A bírósági, adóhatósági, statisztikai és támogatáskezelési nyilvántartásokban már rendelkezésre álló adatokat az arra jogosult szerveknek újra kell tudniuk használni, ahelyett, hogy ugyanazokat az adatokat ismételten a civil szervezettől kérnék be. Ugyanez az adatinfrastruktúra szolgálja a támogatások nyilvánosságát, az állami monitoringot és a párhuzamos finanszírozás kiszűrését is, ahelyett, hogy ezekhez külön adatgyűjtési rendszerek működnének. A rendszer a rendelkezésre álló adatokat automatikusan töltse le, és **egyetlen felületen tegye lehetővé a pályázást, a szerződéskezelést és -módosítást, az elszámolást és a beszámolást! Az államot mesterséges**

intelligencia segítse az adatok előfeldolgozásában és ellenőrzésében, a dokumentumok formai vizsgálatában, az ismétlődő adminisztratív feladatok automatizálásában, valamint a **pályázatok előzetes rendszerezésében** és a **kockázati jelzések azonosításában!**

TÁMOGASSUK A CIVIL KÖZVETÍTŐI KAPACITÁSOK FEJLESZTÉSÉT!

A civil szektort kiszolgáló és fejlesztő közvetítői infrastruktúrát önálló közérdekű kapacitásként kell kezelni, és ennek megfelelően stabilan is kell finanszírozni. A forrásközvetítő szervezetek, adományozási platformok, ernyőszervezetek és szervezetfejlesztési szolgáltatók egyszerre sok civil szereplő működését és forráshoz jutását javítják, miközben rendszerszintű hasznuk miatt könnyen kiesnek a projektalapú finanszírozás és a hagyományos donorok látóköréből.

A civil szervezeteket kiszolgáló közvetítői hálózat számára alakítsunk ki saját működési és intézményi költségeiket is fedező, többéves finanszírozási kereteket! A támogatás mértékét az ellátott közvetítői funkciók köréhez, területi lefedettségéhez, szolgáltatási intenzitásához és reális költségeihez kell igazítani, nem pusztán a szervezet méretéhez vagy korábbi támogatási szintjéhez. **Kiegészítő eszközként vezessünk be szervezetfejlesztési voucher-eket**, amelyeket a civil szervezetek minősített, független szolgáltatóknál használhatnak fel, például stratégiai, jogi, pénzügyi, adminisztratív, adománygyűjtési, digitalizációs vagy vezetésfejlesztési támogatásra!

JUTTASSUNK KÜLÖN FORRÁST A CIVIL SZERVEZETEK MŰKÖDÉSI HATÉKONYSÁGÁNAK JAVÍTÁSÁRA!

A kompetenciafejlesztést a civil finanszírozási rendszer állandó és kiszámítható elemévé kell tenni. A civil szervezeteknek rendszeresen szükségük van stratégiai és pénzügyi tervezési, vezetési és munkáltatói, adománygyűjtési, projekt- és konzorciummenedzsment-, digitális és mesterségesintelligencia-, valamint hatásmérési kompetenciákra, miközben különösen a kisebb szervezeteknek kevés saját forrásuk marad munkatársaik fejlesztésére. A finanszírozást ezért nem kizárólag időszakos pályázatokra érdemes építeni.

Hozzunk létre a vagyonadó vagy a szociális hozzájárulási adó bevételeihez, illetve más munkáltatói befizetésekhez kapcsolódó, elkülönített képzési alapot, amelyből a civil szektor munkavállalóinak fejlesztése is finanszírozható! Ezt személyhez kötött, idővel felhalmozható **egyéni tanulási számlák vagy képzési keretek** egészíthetik ki, amelyek munkahelyváltás esetén is megmaradnak, és akkreditált képzésekre használhatók fel. A képzési keretek felhasználása voucherlogikára is épülhet: a szervezetek vagy munkavállalók meghatározott keretösszeget kaphatnak, amelyet minősített képzési vagy szervezetfejlesztési szolgáltatóknál használhatnak fel. Az állam feladata elsősorban a stabil forrás, a hozzáférés és a minőségi keretek biztosítása; a konkrét fejlesztési igényt és képzést a szervezeteknek és munkavállalóknak kell meghatározniuk.

KEDVEZMÉNYEKKEL KOMPENZÁLJUK A CIVIL SZERVEZETEK MUNKAERŐ-MEGTARTÁSI HÁTRÁNYÁT!

A civil szektor munkaerő-megtartó képességét erősítsük célzott foglalkoztatási és életpálya-ösztönzőkkel! A civil szervezetek különösen a pénzügyi, technológiai, kommunikációs, vezetési és szakpolitikai szakemberekért nehezen tudnak bérben versenyezni a vállalati és részben az állami szektorral. Olyan **civil életpálya- és foglalkoztatási ösztönzőket kell kialakítani, amelyek a szervezetek teljes bérköltségének csökkentése vagy a munkavállalók nettó jövedelmének növelése révén mérsékelhetik ezt a hátrányt.** Ilyen lehet például meghatározott nonprofit vagy közhasznú szervezeteknél a foglalkoztatottak után járó célzott munkáltatói adó- vagy járulékkedvezmény (például az szja-mentesség kiterjesztése 30 éves korig), egyes hiányszakmák vagy pályakezdők állami bértámogatása, illetve annak vizsgálata, hogy a civil szervezetek számára rendszeresen dolgozó egyéni vállalkozók esetében kialakítható-e **egyszerűbb vagy kedvezőbb adózási forma**.

3.4. A MAGÁNFORRÁSOK BEVONÁSÁNAK ÖSZTÖNZÉSE

A civil szektor hosszú távú stabilitásához **a lakossági, vállalati és intézményi adományozást is fejleszteni kell**. A több lábon álló finanszírozás mérsékli az egyetlen finanszírozótól való függést, erősíti a szervezetek autonómiáját és társadalmi beágyazottságát, valamint további erőforrásokat mozgósíthat közösségi célokra. Az államnak olyan adózási, jogi és intézményi környezetet kell kialakítania,, amelyben egyszerű és érdemben ösztönző adományozni, hosszú távú filantróp tőkét felépíteni és társadalmi célú finanszírozást biztosítani.

VALÓBAN KÖZHASZNÚ TAO-RENDSZERT, ETIKUS ADOMÁNYOZÁST!

Tegyük hatékonyabbá a vállalati adományozás adózási ösztönzőit, mindenekelőtt a vállalati adományozás társaságiadó-kedvezményeinek új alapokra helyezésével! Az új rendszer a korábbinál **szélesebb, kifejezetten társadalmilag hasznos célok** között biztosítson választási lehetőséget! A rendszeren belüli a kedvezményezetti jogosultságokat kössük egyértelmű nonprofit vagy **közhasznú státushoz**, valamint szigorú **átláthatósági és visszaélés-megelőzési feltételekhez!** Az állam ne mondja meg, hogy mire szabad adományozni, de éljen azzal a jogával, hogy meghatározza, **milyen adomány után hajlandó közpénzből adókedvezményt, adójóváírást vagy egyéb támogatást biztosítani**! Ehhez fogalmazzon meg nyilvános **etikai kritériumrendszert**, vagyis az ösztönző csak akkor járjon, ha a kedvezményezett szervezet objektív kritériumok alapján igazolható közhasznú célt szolgál. A szabályozásban **világosan válasszuk el egymástól az ellenszolgáltatáshoz és marketingmegjelenéshez kötött szponzorációt a filantróp támogatástól.**

KÜLÖN KEDVEZMÉNNYEL TÁMOGASSUK A HOSSZÚ TÁVÚ FILANTRÓPIA INTÉZMÉNYI ALAPJAIT!

Az állam ösztönözze a hosszú távú filantrópia és a tőkésített, adományosztó alapítványok kialakulását! Olyan világos jogi és adózási kereteket kell kialakítani, amelyek vonzóvá teszik a **tartós vagyonnal rendelkező, elsősorban más civil szervezeteket és társadalmi ügyeket finanszírozó alapítványok** létrehozását. Ezek a tőke fokozatos felélése helyett annak hozamából biztosíthatnak hosszabb távon is kiszámítható forrásokat. Az alapítványok létrehozását, a nagyobb összegű vagyoni felajánlásokat és a tartós alapítványi tőke felépítését megfelelő adóösztönzőkkel kell támogatni, szigorú vagyonkezelési, függetlenségi és átláthatósági szabályok mellett. A finanszírozói kultúra fejlesztésének részeként a vállalati és intézményi donorokat arra is ösztönözzük, hogy az egyszeri projektek és beruházások mellett **többéves működési, szervezetfejlesztési és rugalmas támogatást** nyújtsanak! Ehhez donoroldali útmutatók, képzések és szakmai standardok is hozzájárulhatnak.

A MUNKÁLTATÓI ÖNKÉNTES PROGRAMOK TÖRVÉNYI ELISMERÉSÉVEL ÖSZTÖNÖZZÜK A KÖZHASZNÚ CIVILEK VÁLLALATI TÁMOGATÁSÁT!

A munkáltatói önkéntes programok elterjedését ma kifejezetten fékezi a jogi bizonytalanság. A Munka Törvénykönyve nem szabályozza a munkaidőben, fizetett kedvezményként végzett önkéntes munkát, ami számos bizonytalanságot szül, mindenekelőtt a munkavállalói önkéntesség miatt kieső munkaidőre vonatkozó bérköltségek vagy az egyéb (úti, eszköz-, étkezési) költségek adózása kapcsán. A közhasznú vállalati munkáltatói önkéntességi programok ösztönzése érdekében **integráljuk a Munka Törvénykönyvébe a munkáltatói önkéntesség jogállását, egyértelműsítsük az ilyen típusú programok kereteit, és mindenekelőtt rögzítsük, hogy a vonatkozó bérköltségek elszámolható vállalati ráfordításként értelmeződnek!**

A VAGYONADÓ BEVÉTELEIT CSATORNÁZZUK BE A CIVIL SZERVEZETEK FINANSZÍROZÁSÁBA!

A civil szervezetek bevételei ma erősen kitettek a pályázati logika kiszámíthatatlanságának és a mindenkori kormányzati prioritások változásainak, ami gyengíti a szektor függetlenségét és tervezési horizontját. A kiszámítható és politikailag semleges finanszírozás erősítése érdekében **az állam hozzon létre elkülönített, állandó alapot, amely a bevezetendő vagyonadóból származó éves bevételek meghatározott hányadának közvetlen átirányításával biztosít kiszámítható, az ingadozó költségvetési ciklusoktól független támogatást a civil szervezetek számára.** Az alap működési logikáját jogszabályban rögzített elosztási elveknek kell meghatározniuk, a forrásokhoz való hozzáférést pedig átlátható, depolitizált döntéshozatali mechanizmushoz kell kötni – ezzel biztosítható, hogy a finanszírozás ne váljon sem kormányzati jutalmazás, sem büntetés eszközévé, hanem a közérdekű civil tevékenység stabil infrastrukturális feltételeként működjön.

ÁLTALÁNOS, KÖNNYEN IGÉNYBE VEHETŐ SZJA-KEDVEZMÉNYT A MAGÁNADOMÁNYOZÓKNAK!

A magánforrások bővítése érdekében **adóalap-csökkentés vagy adójóváírás formájában** vezessünk be **általános szja-kedvezményt** a meghatározott éves korláttal teljesülő, **közhasznú célú** magánadományokra! Azért, hogy a rendszer ne csak a tőkeerősebb adományozók szűk körére épüljön, fordítsunk külön figyelmet a kisösszegű, rendszeres adományozás ösztönzésére: ennek érdekében **előre meghatározott összeghatárig nagyobb arányú kedvezmény járjon!** A rendszer hatékonyságát növeljük **az adminisztrációs teher minimalizálásával**: az adományozónak legyen elegendő megadnia az adóazonosító jelét, majd a támogatott szervezet szolgáltasson adatot az adóhatóságnak, amely így a **bevallás tervezetében automatikusan érvényesíti a kedvezményt**. Ez a megoldás egyúttal a hazai magánadományozásról szóló első, rendszerszintű adatbázist is megalapozhatná. Az adományozó által a kedvezmény éves korlátja miatt az adott adóévben **igénybe nem vehető adókedvezmény legyen tovább görgethető a következő öt adóévre!**

SEGÍTSÜK A MAGÁNSZEMÉLYEKET A RENDSZERES ADOMÁNYOZÁSBAN!

A lakossági adományozást szélesítsük egyszerűbb infrastruktúrával és tudatos kultúraépítéssel! Az egyszeri adományok mellett különösen fontosak a kis összegű, rendszeres támogatások, mert szélesebb társadalmi bázist és kiszámíthatóbb bevételt teremtenek a szervezetek számára. **Az állam alakítson ki az adományozást megkönnyítő jogi, technikai és intézményi környezetet!** Ide tartozhat például az egyszerű online és ismétlődő fizetési megoldások, digitális adományozási platformok, közösségi alapítványok és helyi fundraising-modellek fejlődésének támogatása, valamint az elavult adminisztratív és szabályozási akadályok lebontása. A cél annak elősegítése, hogy **a civil és közösségi ügyekhez való rendszeres hozzájárulás a társadalmi részvétel természetes formája** legyen, és ne csak az szja 1%-os időszakhoz kapcsolódjon.

TEGYÜK LEHETŐVÉ A MUNKABÉRBŐL AUTOMATIKUSAN LEVONHATÓ RENDSZERES ADOMÁNYOZÁST!

Csökkentsük a rendszeres magánadományozás technikai és adózási akadályait! Jó minta ehhez az Egyesült Királyság Payroll Giving rendszere: ott a munkavállaló közvetlenül a fizetéséből rendelhet rendszeres adományt az általa választott jótékonysági szervezethez, amelyet a személyi jövedelemadó levonása előtt vonnak le, így **az adókedvezmény automatikusan érvényesül.** A munkáltató a támogatást egy adóhatóság által jóváhagyott közvetítő szervezetnek továbbítja, amely eljuttatja azt a kiválasztott kedvezményezettekhez. Egy hasonló rendszerben **Magyarországon is teremtsük meg a munkabérből automatikusan levonható adományozási rendszer feltételeit!**

INNOVATÍV, ÉLMÉNYSZERŰ ÁLLAMI KEZDEMÉNYEZÉSEK RÉVÉN ERŐSÍTSÜK A MAGÁNADOMÁNYOZÁS KULTÚRÁJÁT!

Az **adománykiegészítési mechanizmus** (az úgynevezett *matching*) olyan konstrukció, amelyben az állam, egy alapítvány vagy vállalat meghatározott arányban kiegészíti a lakosság által adott összeget. Például minden 1 000 forintnyi magánadomány mellé további 1 000 forintot biztosít,

egyszerre növelve az adomány értékét és az adományozási hajlandóságot. A **lakossági szavazással kombinált támogatásoknál pedig** egy előre elkülönített forrás elosztásáról részben maguk az állampolgárok dönthetnek, például ellenőrzött civil szervezetek vagy társadalmi célok között szavazva. Hasonló logikát követhetnek a digitális **mikroadományozási megoldások**, amelyeknél egy vásárlás összegét a felhasználó felfelé kerekítheti, a különbözet pedig automatikusan az általa választott társadalmi célhoz kerül. A lakossági adományozást élményszerű konstrukciókkal is ösztönözzük, amelyek a támogatást akár a nyerés játékos lehetőségével kapcsolják össze! Ilyen eszköz lehet például a **társadalmi célú lottó**, amelynek esetében a befizetések előre rögzített része civil vagy közérdekű célokat finanszíroz. Az állam segítse az ilyen és ehhez hasonló eszközök terjedését! Ezek nemcsak további forrásokat mozgósíthatnak, hanem **láthatóbbá és személyesebbé tehetik az adományozás társadalmi eredményét**, ami erősítheti az adományozási kultúrát.

AZ ÁLLAM GARANCIÁVAL ÉS TÁRSFINANSZÍROZÁSSAL SEGÍTSE A VISSZATÉRÍTENDŐ FINANSZÍROZÁS TERJEDÉSÉT!

Könnyítsük meg a civil szervezetek számára a felelős hitel- és más visszatérítendő finanszírozási formákhoz való hozzáférést! Visszatérítendő forrásra nem csak társadalmi vállalkozások és bevételt termelő nonprofit tevékenységek fejlesztéséhez lehet szükség. **A rövid távú áthidaló finanszírozás segíthet például egy már biztosított, de később beérkező támogatás vagy szerződéses bevétel megelőlegezésében, a hosszabb távú hitel pedig ingatlanok, eszközök, járművek vagy más infrastruktúra fejlesztésében.** Ahol a társadalmi célú tevékenység fenntartható bevételt is képes termelni, kedvezményes hitel, társadalmi célú befektetés vagy más vegyes finanszírozási forma segítheti annak elindítását.

Az állam elsősorban a piac kialakulását és a kockázatok csökkentését segítheti garancia- és társfinanszírozási konstrukciókkal, megfelelő pénzügyi közvetítők fejlesztésével és az ilyen források fogadásához szükséges pénzügyi kompetenciák erősítésével. A garanciák mögé vonjunk be **állami, uniós vagy filantróp forrásokat** is – így olyan szervezetek finanszírozása is lehetővé válhat, amelyek megfelelő visszafizetési képességgel rendelkeznek, de piaci alapon nehezen jutnak hitelhez. **Vizsgáljuk felül, hogy a támogatási szabályok lehetővé teszik-e az indokolt előfinanszírozási és finanszírozási költségek elszámolását!** Különösen indokolt lehet a támogatási és befektetési elemeket kombináló **vegyes finanszírozás**, amikor is a társadalmi haszon egy része nem monetizálható, de a tevékenység bizonyos bevételeket képes termelni.

AZ EGYENSÚLY INTÉZET SZAKPOLITIKAI JAVASLATAI

TERÜLET	JAVASLAT
A CIVIL SZEKTOR JOGI ÉS INTÉZMÉNYI ALAPJAINAK RENDEZÉSE	Számoljuk fel a civil szervezeteket megbélyegző jogi kereteket!
	Az állam alkosson hosszú távú civil stratégiát!
	Egyszerűbb, differenciált szabályozást!
	Alkalmi konzultációk helyett intézményesített állam–civil párbeszédet!
	Külön civil felkészülési folyamatot a következő uniós finanszírozási ciklusra!
	A civil szervezetek előtt is legyenek nyitva a gazdaság- és foglalkoztatásfejlesztési programok!
AZ ÁLLAMI FINANSZÍROZÁS HOZZÁIGAZÍTÁSA A TÁRSADALMI FUNKCIÓKHOZ	A közszolgáltatások finanszírozását válasszuk el az általános civil támogatásoktól!
	Rendszeres felülvizsgálatot a normatív finanszírozásban!
	A finanszírozási eszközt a támogatott funkcióhoz igazítsuk!
	A valós költségeket lefedő finanszírozást!
	Célzott finanszírozási lehetőségeket a kisebb, helyi és új szervezetek számára!
	Tisztázzuk, ki jogosult az szja 1%-ára!
	2+1%, külön médiacsatorna, automatikus megújulás – fejlesszük tovább az szja 1+1%-os rendszerét!

A CIVIL SZEKTOR FINANSZÍROZÁSÁNAK HATÉKONYABBÁ TÉTELÉRŐL

TERÜLET	JAVASLAT
AZ ÁLLAMI CIVIL TÁMOGATÁSOK ELOSZTÁSÁNAK ÉS KEZELÉSÉNEK SZAKMAI ELVEKRE ÉPÍTÉSE	Válasszuk el az egyedi támogatási döntéseket a közvetlen politikai döntéshozatalt! Nyilvánosan hozzáférhető, hasznos és vizualizálható állami adatokat a támogatásokról! A valós tevékenységre fókuszáló, adatalapú elszámolást! Egységes, hatékony digitális rendszer segítse az állami támogatások elosztását! Támogassuk a civil közvetítői kapacitások fejlesztését! Juttassunk külön forrást a civil szervezetek működési hatékonyságának javítására! Kedvezményekkel kompenzáljuk a civil szervezetek munkaerő-megtartási hátrányát!
A MAGÁN-FORRÁSOK BEVONÁSÁNAK ÖSZTÖNZÉSE	Valóban közhasznú tao-rendszert, etikus adományozást! Külön kedvezménnyel támogassuk a hosszú távú filantrópia intézményi alapjait! A munkáltatói önkéntes programok törvényi elismerésével ösztönözzük a közhasznú civilek vállalati támogatását! A vagyonadó bevételeit csatornázzuk be a civil szervezetek finanszírozásába! Általános, könnyen igénybe vehető szja-kedvezményt a magánadományozóknak! Segítsük a magánszemélyeket a rendszeres adományozásban! Tegyük lehetővé a munkabérből automatikusan levonható rendszeres adományozást! Innovatív, élményszerű állami kezdeményezések révén erősítsük a magánadományozás kultúráját! Az állam garanciával és társfinanszírozással segítse a visszatérítendő finanszírozás terjedését!

RÓLUNK

Az Egyensúly Intézet Magyarország független agytrösztje. A magyar politikai gondolkodásmód megújítása érdekében országvíziót alkotunk, valamint részletes szakpolitikai javaslatokat és stratégiákat dolgozunk ki. Folyamatos párbeszédben vagyunk a legfontosabb politikai, gazdasági és kulturális döntéshozókkal. Meggyőzzük őket szakpolitikai javaslataink megvalósításának fontosságáról, és szakmai segítséget biztosítunk ehhez a munkához.

VÍZIÓNK

Az Egyensúly Intézet olyan Magyarországban hisz, ahol a közbeszédet nem a politikai hatalmi harc, hanem az ország jövőjéről szóló szakmai vita és az ezekből kialakuló konszenzus uralja. Az Egyensúly Intézet 2020-ban jelentette meg politikai-gazdasági-társadalmi vízióját Magyarország 2030 – Jövőkép a magyaroknak címmel, amelyben kijelölte a gazdagabb és boldogabb Magyarország felé vezető út fő irányait.

MISSZIÓNK

A Magyarország 2030 című jövőkép és a Magyarország-kézikönyv alapján az Egyensúly Intézet a magyarok közösségére épülő, okos és tiszta ország megteremtésén dolgozik. Ennek érdekében az ország fejlődését szolgáló, vonzó és megvalósítható szakpolitikai javaslatokat írunk és vitatunk meg, a legjobb hazai és nemzetközi szakértőkkel közösen. Célunk, hogy a jelenlegi és leendő politikai és gazdasági döntéshozók megismerjék, elfogadják és megvalósítsák javaslatainkat.

ALAPÉRTÉKEINK

Az Egyensúly Intézet jövő- és megoldásorientált szakpolitikai agytröszt. Minden hazai és külföldi párttól, politikai, gazdasági érdekcsoporttól független, autonóm intézmény. Kizárólagos célja, hogy vízióalkotó munkájával, a vélemények békés ütköztetésével, valamint szakpolitikai megoldási javaslatainak határozott képviseletével hozzájáruljon egy sikeresebb és boldogabb Magyarország megteremtéséhez. Az Egyensúly Intézet minden olyan döntéshozóval és véleményformálóval kész együttműködni, aki azonosulni tud Magyarország 2030 című országvíziónk alapértékeivel.

CSAPATUNK

Az Egyensúly Intézet munkatársai és tanácsadó testületének tagjai olyan nemzetközileg elismert szakértők, akiket saját területükön a legjobb kutatók és elemzők között tartanak számon. Agytrösztünk munkáját több mint 30 szakértő segíti, köztük közgazdászok, szociológusok, politológusok, nemzetközi szakértők, urbanisták és klímakutatók.

SZAKÉRTŐINK

BOROS TAMÁS

Igazgató és társalapító

Az Egyensúly Intézet igazgatója és társalapítója. Korábban a Külügyminisztériumban, az Európai Parlamentben és az Európai Bizottságban dolgozott, majd társalapítója volt a Policy Solutions elemző intézetnek. A *Magyarország 2030 – Jövőkép a magyaroknak* és a *Magyarország-kézikönyv – 33 megoldás 33 égető problémára* című könyvek társszerzője. Gyakori vendége szakpolitikaielemző-műsoroknak, több száz interjút adott magyar és nemzetközi médiumoknak, így a BBC-nek, The Economist-nak, és The Financial Times-nak. Az alapítása óta az Egyensúly Intézet igazgatójaként dolgozik, ahol az intézet munkájának operatív irányításán túl tucatnyi szakpolitikai javaslatcsomag kidolgozásában vett részt, valamint gyakran ír publicisztikákat vezető magyar médiumok számára.

FILIPPOV GÁBOR

Kutatási igazgató

Az Egyensúly Intézet kutatási igazgatója. Korábban országgyűlési szakértőként, majd a Magyar Progresszív Intézet politikai elemzőjeként és vezető elemzőjeként dolgozott. Elemzései, kommentárjai számos hazai és külföldi sajtótermékben megjelentek, televíziós és rádiós műsorok gyakori vendége. Kutatási területe az európai, valamint a magyar szélsőjobboldal, az antiszemitizmus és az iszlamofóbia története és jelene, illetve a modern autokráciák működése.

MAREK BERTRAM

Vezető elemző

Az Egyensúly Intézet vezető elemzője, politikai pszichológus. Az ELTE-n politológia BA-t, a BME-n kommunikáció és médiatudomány MA-t, a University of Kenten pedig politikai pszichológia MSc-t végzett. Korábban a NielsenIQ junior elemzőjeként dolgozott. Jelenleg az ELTE PPK doktorandusza, kutatási témája a nosztalgia és a rendszerkritika kapcsolata. Kommunikációt, statisztikát és módszertant oktatott az ELTE-n.

Magyarország jövő időben

Egyensúly Intézet

Egyensúly
Intézet

Honlap: **www.eib.hu**
E-mail: **eib@eib.hu**

Facebook LinkedIn Instagram